

Jaarverslag 2013

Stichting Pensioenfonds Hewlett-Packard Nederland

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2013 van Stichting Pensioenfonds Hewlett-Packard Nederland (HP Pensioenfonds).

Dit is het laatste jaarverslag van het HP Pensioenfonds in zijn huidige vorm.

Per 1 juli 2014 zal het fonds fuseren met het EDS Pensioenfonds.

Hewlett-Packard Nederland (HP) heeft in 2009 het bedrijf Electronic Data Systems (EDS) overgenomen. EDS had zijn eigen pensioenfonds.

In het kader van de harmonisering van de arbeidsvoorwaarden heeft HP de wens uitgesproken om alle pensioenverplichtingen bij één uitvoerder onder te brengen.

Per 1 januari 2014 was een aanpassing van de pensioenregelingen in Nederland noodzakelijk in verband met wijziging van de fiscale wetgeving.

In dat kader hebben HP en de ondernemingsraad afspraken gemaakt over een nieuwe pensioenregeling per 1 januari 2014 voor alle werknemers van HP.

Een van de voorwaarden om de nieuwe regeling bij het HP Pensioenfonds onder te brengen was de nadrukkelijke wens van HP om te streven naar een fusie met het EDS Pensioenfonds.

In de tweede helft van het verslagjaar is een integratiecommissie gevormd met bestuursleden van beide fondsen en is uitgebreid gesproken over alle aspecten met betrekking tot het samengaan van beide fondsen.

Begin december is door alle bestuursleden van beide fondsen een intentieverklaring tot fusie ondertekend. Bij de fusie is het HP Pensioenfonds het zogenaamde verkrijgende fonds dus de naam van het fonds zal niet wijzigen.

In dit verslag wordt uitvoerig ingegaan op het fusieproces.

De fusie zal formeel per 1 juli 2014 plaatsvinden.

De financiële positie van het HP Pensioenfonds is in 2013 verder verbeterd.

De definitieve dekkingsgraad ultimo 2013 kwam uit op 113,4%.

Dit is 4,4%-punt boven het niveau waarvan werd uitgegaan in het lange termijn herstelplan.

De financiële positie van het pensioenfonds is echter nog niet voldoende.

Het fonds heeft nog niet voldoende buffers, waardoor er sprake is van een zogenaamd reservetekort. Het eigen vermogen is lager dan het vereiste eigen vermogen waarbij een dekkingsgraad hoort van 117%. Er is daarom nog steeds een lange termijn herstelplan van toepassing. De komende jaren zal het fonds langzamerhand weer voldoende reserve moeten opbouwen en zal de dekkingsgraad moeten stijgen tot een niveau van ten minste 117%.

In dit jaarverslag wordt voorts aandacht besteed aan diverse andere ontwikkelingen bij ons pensioenfonds en in de pensioenwereld in 2013.

Het bestuur wil hierbij iedereen bedanken die zich in het verslagjaar voor het pensioenfonds heeft ingezet.

Inhoud	pag.
1. Meerjarenoverzicht	4
2. Personalia	6
3. Bestuursverslag	9
3.1 Inleiding	9
3.2 Bestuursbeleid en gang van zaken in 2013	9
3.3 Financiële markten in 2013	21
3.4 Pensioenregeling	21
3.5 Verzekerden	23
3.6 Pensioenverplichtingen	24
3.7 Herverzekering	25
3.8 Beleggingen	25
3.9 Analyse van het resultaat en vermogen	27
3.10 Risico en beheersing	28
4. Jaarrekening	34
4.1 Balans per 31 december (na resultaatverdeling)	34
4.2 Staat van baten en lasten	35
4.3 Kasstroomoverzicht	36
4.4 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling in de jaarrekening	37
4.5 Toelichting balans	41
4.6 Toelichting staat van baten en lasten	47
4.7 Gebeurtenissen na balansdatum	50
5. Overige gegevens	52
5.1 Vaststelling	52
5.2 Resultaatbestemming	52
5.3 Uitvoeringsovereenkomst met de werkgevers	52
5.4 Oordeel Verantwoordingsorgaan	53
5.5 Actuariële verklaring	56
5.6 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	58

1. Meerjarenoverzicht

	2013	2012	2011	2010	2009
a. Aantallen					
Deelnemers	1.720	1.848	1.909	1.964	2.091
Gewezen deelnemers	4.221	4.134	4.090	4.057	3.912
Pensioengerechtigden	1.477	1.393	1.292	1.171	1.074
Totaal	7.418	7.375	7.291	7.192	7.077
<i>Aantal pensioengerechtigden met</i>					
Ouderdompensioen	1.175	1.100	1.010	904	822
Nabestaandenpensioen	220	201	182	164	147
Wezenpensioen	50	52	56	58	58
Arbeidsongeschiktheidspensioen	32	40	44	45	47
Totaal pensioengerechtigden	1.477	1.393	1.292	1.171	1.074
b. Inkomsten en uitgaven					
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Inkomsten					
Beleggingsopbrengsten	29.297	128.533	59.812	89.334	108.625
Premiebijdragen					
- Werkgever	19.525	24.368	22.710	18.511	18.430
- Werknemer	5.606	5.116	5.601	5.517	5.798
- Werkgever herstellpremie	0	0	9.057	7.300	7.300
Totaal premiebijdragen	25.131	29.484	37.368	31.328	31.528
Uitgaven					
Pensioenuitkeringen					
- Ouderdompensioen	-20.584	- 20.106	- 19.098	- 18.019	- 17.036
- Nabestaandenpensioen	-2.019	- 1.868	- 1.708	- 1.622	- 1.446
- Wezenpensioen	- 149	- 159	- 161	- 167	- 152
- Arbeidsongeschiktheidspensioen	- 333	- 383	- 461	- 428	- 443
Totaal pensioenuitkeringen	- 23.085	- 22.516	- 21.428	- 20.236	- 19.077
Toename verplichtingen	18.839	- 97.742	- 112.606	- 107.329	- 18.093
Saldo waardeoverdrachten	- 371	- 222	- 1.937	20.046	- 187
Uitvoeringskosten	- 1.271	- 1.172	- 1.412	- 1.633	-1.633
Overige baten en lasten	- 2.212	- 1.889	- 796	- 1.773	984
Saldo van baten en lasten	46.324	34.476	- 40.999	9.737	102.147
c. Bezittingen en verplichtingen					
Beleggingen	1.131.018	1.095.818	971.936	901.174	785.802
Overige activa en passiva	1.599	9.314	978	133	- 1.561
Totaal aanwezig vermogen	1.132.617	1.105.132	972.914	901.307	784.241

	2013	2012	2011	2010	2009
<i>Pensioenvoorziening</i>					
- Actieve deelnemers	247.554	288.928	282.455	262.590	264.344
- Gewezen deelnemers	288.536	284.376	254.125	221.745	176.857
- Pensioengerechtigden	365.353	356.689	307.345	270.165	234.711
- Overige 1)	20.221	20.967	19.318	0	0
Totaal risico fonds	921.664	950.960	863.243	754.500	675.912
- Risico deelnemers	86.990	76.533	66.508	62.645	33.904
<i>Totaal pensioenverplichtingen</i>	1.008.654	1.027.493	929.751	817.145	709.816
<i>Eigen vermogen</i>					
Stichtingskapitaal en reserves	123.963	77.639	43.163	84.162	74.425
d. Overige kerncijfers					
Minimaal vereist vermogen	38.687	39.757	36.312	32.076	28.782
Vereist eigen vermogen	153.965	160.102	141.325	132.270	121.030
Toetswaarde solvabiliteit	150.950	138.657	121.527	123.801	120.794
Kostendeekkende premie	29.871	32.380	30.829	26.420	29.422
Gedempte kostendeekkende premie	25.131	26.853	28.310	24.028	24.228
Feitelijke premie	25.131	29.484	37.368	31.328	31.528
Dekkingsgraad	113%	108%	105%	111%	111%
Rendement	2,4%	13,5%	7,2%	11,1%	16,4%

1) De overige voorziening betreft de voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten en de voorziening voor zieken

2. Personalia

Bestuur

Bestuurssamenstelling per 31 december 2013:

Namens de werkgevers:

- Marcel Lasonder (voorzitter, vanaf 10 juni 2010)
- Jack Dekker (vanaf 14 juni 2007)
- John Sutherland (vanaf 17 december 2007)
- Coen Timmer (vanaf 7 februari 2013)

Namens de werknemers:

- Henk Splint (vanaf 10 juni 2010)
- René van Warmerdam (vanaf 1 november 2009)
- Gerard van Zelst (vanaf 8 oktober 2013)

Namens de gepensioneerden:

- Simon Dijkhuizen (vanaf 1 juli 2008, herkozen in 2012)

De eerste vier bestuursleden zijn benoemd door de werkgevers.

De drie werknemersbestuursleden zijn benoemd door de ondernemingsraad en een bestuurslid is gekozen door de gepensioneerden.

Tijdens het verslagjaar zijn Harald Werner en Peter van der Heijden afgetreden als bestuurslid. Zij werden opgevolgd door Coen Timmer en Gerard van Zelst.

De benoeming van Coen Timmer is op 7 februari 2013 goedgekeurd door De Nederlandsche Bank (DNB). De benoeming van Gerard van Zelst is op 8 oktober 2013 goedgekeurd door DNB.

Het bestuur dankt Harald Werner en Peter van der Heijden voor de werkzaamheden die zij als lid van de diverse bestuurscolleges voor het fonds hebben verricht.

Dagelijks Bestuur

Als leden van het Dagelijks Bestuur (DB) fungeerden in 2013 de bestuursleden René van Warmerdam en Coen Timmer, alsmede Frank Heijnis (secretaris).

Het DB is belast met het dagelijks beleid van de stichting en heeft als taken onder meer:

- voorbereiding van de beleidsbeslissingen van het bestuur;
- toezicht op de beheerstaken van het bestuur conform de statuten;
- voorbereiding van de bestuursvergaderingen;
- besluitvorming over individuele gevallen.

Communicatiecommissie

Als leden van de communicatiecommissie fungeerden in 2013 de bestuursleden Jack Dekker, Simon Dijkhuizen en Marcel Lasonder.

Klachtencommissie

De klachtencommissie bestond in 2013 uit de bestuursleden Henk Splint en Jack Dekker.

Deelnemersraad

Samenstelling per 31 december 2013:

namens de actieve deelnemers

- Stan Bosch, secretaris
- vacature
- Bert Ypey
- Ids Sijbrandij, adviseur

namens de gepensioneerden

- Hans Suijs, voorzitter
- Klaas Nienhuis
- Rinze Braaksma

namens de gewezen deelnemers

- Frits Nolet

In oktober 2013 is Gerard van Zelst afgetreden als voorzitter en lid van de deelnemersraad in verband met zijn benoeming tot bestuurslid.

Hans Suijs werd door de deelnemersraad benoemd als nieuwe voorzitter.

In de vacature namens de actieve deelnemers werd nog niet voorzien in afwachting van de wettelijke wijzigingen in 2014.

Het bestuur spreekt zijn dank uit aan Gerard van Zelst voor de werkzaamheden die hij als lid en voorzitter van de deelnemersraad voor het fonds heeft verricht.

In verband met de uitdiensttreding bij HP van Ids Sijbrandij is hij vanaf november 2013 geen formeel lid meer van de deelnemersraad namens de actieve deelnemers.

Op verzoek van de deelnemersraad is hij vanaf dat moment aangebleven als adviseur van de deelnemersraad.

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan was ultimo 2013 als volgt samengesteld:

- Hans Daniels en Rob Idink, namens de werkgever
- Stan Bosch namens de actieve deelnemers
- Hans Suijs en Klaas Nienhuis, namens de gepensioneerden

In oktober is Gerard van Zelst afgetreden als lid van het verantwoordingsorgaan namens de actieve deelnemers in verband met zijn benoeming tot bestuurslid.

In zijn opvolging was aan het einde van het verslagjaar nog niet voorzien.

Intern toezicht

Er is gekozen voor intern toezicht door een visitatiecommissie.

In het najaar van 2012 heeft voor de tweede keer een intern toezicht onderzoek plaatsgevonden door Visitatiecommissie Holland.

Een samenvatting van het verslag van de visitatiecommissie is in het jaarverslag over 2012 opgenomen.

Overige functionarissen

- Frank Heijnis, Aon Hewitt, secretaris
- Harald Werner, Hewlett-Packard, compliance officer

Actuarissen

- Hans van den Hatert, Aon Hewitt (adviserend actuaire)
- Bart Weijers, Towers Watson (certificerend actuaire)

Accountant

- Mauk Spierings, Ernst & Young Accountants LLP

3. Bestuursverslag

3.1 Inleiding

Het bestuur brengt hierbij verslag uit over het boekjaar 2013.

Het pensioenfonds voerde in 2013 de volgende pensioenregelingen uit:

- de pensioenregelingen van HP Nederland B.V., inclusief de excedentregeling en de premiepensioenregeling;
- de oude pensioenregeling van pre-merger HP Nederland B.V. m.b.t. ouderenregelingen, gewezen deelnemers en gepensioneerden;
- de oude pensioenregelingen van pre-merger Digital m.b.t. ouderenregelingen, gewezen deelnemers en gepensioneerden.

Het aantal aangesloten ondernemingen bleef ongewijzigd vijf.

3.2 Bestuursbeleid en gang van zaken in 2013

Bestuursvergaderingen

Het bestuur kwam in het verslagjaar 2013 acht maal in vergadering bijeen.

Voorts werden er drie gezamenlijke vergaderingen gehouden met de deelnemersraad en drie gezamenlijke vergaderingen met het verantwoordingsorgaan. Hierna zal kort worden ingegaan op de diverse onderwerpen die in 2013 de aandacht van het bestuur hebben gehad.

Beleggingsbeleid en beleggingsresultaten

De aandelenportefeuille liet in 2013 een goed resultaat zien, waarbij het rendement met 15,8% iets hoger was dan de benchmark van 15,7%.

In de categorie onroerend goed behaalde de portefeuille een rendement van 2,1%, waarmee deze iets lager was dan de benchmark van 2,2%.

Op de vastrentende waarden werd een rendement van - 5,7% behaald. Daarmee kwam het resultaat voor 2013 0,1% lager uit dan de gehanteerde benchmark van - 5,6%. Het negatieve rendement op de vastrentende waarden is een gevolg van een stijging van de marktrente waardoor deze beleggingen in waarde zijn gedaald.

Voor het fonds resulteerde dit in een *totaal rendement* van 1,1% over de totale beleggingsportefeuille. Dit was iets hoger dan de gehanteerde benchmark van 1,0%. Dit rendement is exclusief het positieve resultaat in verband met de gedeeltelijke afdekking van het valutarisico. Inclusief dit resultaat komt het totale resultaat over 2013 uit op 2,35%.

Het rendement (exclusief valuta-afdekking) over de afgelopen jaren ten opzichte van de benchmark is hierna weergegeven.

<u>Jaar</u>	<u>Rendement</u>	<u>Benchmark</u>
2013	1,1%	1,0%
2012	14,6%	14,0%
2011	8,6%	9,1%
2010	14,8%	14,5%
2009	16,4%	14,7%

2008	-/- 16,5%	-/- 13,1%
2007	-/- 0,5 %	1,0 %
2006	7,6 %	7,6 %

In het beheer van de diverse portefeuilles vonden in 2013 geen wijzigingen plaats.

Het totale vermogen was ultimo 2013 en 2012 als volgt belegd:

Categorie	Beheerder	Bedragen 2013	Bedragen 2012
Aandelenfondsen	State Street	€ 381,5 miljoen	€ 330,9 miljoen
Obligatiefondsen	BlackRock	€ 401,1 miljoen	€ 433,8 miljoen
Obligatiefondsen	Russell	€ 158,0 miljoen	€ 158,3 miljoen
Obligatiefondsen	Stone Harbor	€ 53,6 miljoen	€ 47,2 miljoen
Onroerend goed fonds	Morgan Stanley	€ 45,8 miljoen	€ 44,8 miljoen
Valutatermijncontracten	State Street	€ 4,0 miljoen	€ 4,1 miljoen
Flexioenrekeningen	Robeco	€ 87,0 miljoen	€ 76,5 miljoen
Totaal belegd vermogen		€ 1.131 miljoen	€ 1.096 miljoen

Het bestuur heeft in maart 2013 het beleggingsplan 2013 vastgesteld. In dit plan worden de tactische doelstellingen en de verwachte ontwikkelingen voor dat jaar nader uiteengezet.

Herstelplan en financiële positie

Op 31 december 2008 verkeerde het pensioenfonds in een situatie van onderdekking omdat de dekkingsgraad lager was dan 105%.

Op basis daarvan is op 30 maart 2009 bij De Nederlandsche Bank (DNB) een herstelplan ingediend.

Het herstelplan was er op gericht dat het pensioenfonds binnen een periode van 3 jaar weer op een dekkingsgraad van minimaal 105% zou komen en binnen een periode van 15 jaar weer voldoende reserves zou hebben om uit de situatie van een 'reservetekort' te komen.

Het herstelplan werd in juni 2009 ongewijzigd goedgekeurd door DNB.

Per ultimo 2011 is het korte termijn herstelplan door het bestuur als beëindigd beschouwd. De dekkingsgraad was op dat moment 105%.

Vanaf 1 januari 2012 is uitsluitend nog het lange termijn herstelplan van toepassing.

Gedurende het verslagjaar heeft het bestuur de ontwikkeling van de financiële positie van maand tot maand gevolgd.

Binnen 5 werkdagen na afloop van elke maand is een zo goed mogelijke inschatting van de dekkingsgraad ingediend bij DNB.

In 2013 liet de ontwikkeling van de dekkingsgraad een wisselend beeld zien vooral als gevolg van de beweeglijkheid van de rente en aandelenmarkten.

Tijdens het verslagjaar is de ontwikkeling van de financiële positie via de website (maandelijks) en via het Pensioen Magazine gecommuniceerd naar de deelnemers en gepensioneerden van het fonds.

De definitieve dekkingsgraad ultimo 2013 kwam met 113,4% hoger uit dan het verwachte niveau volgens het herstelplan van 109,0%.

In februari 2013 is de vierde formele evaluatie van het herstelplan ingediend bij DNB. De ingediende evaluatie was mede gebaseerd op de uitkomsten van de aanvullende continuïteitsanalyse die door Ortec op verzoek van het bestuur is uitgevoerd.

In februari 2014 is de vijfde evaluatie bij DNB ingediend gebaseerd op de voorlopige situatie per 31 december 2013.

Eind maart 2014 heeft DNB schriftelijk bevestigd dat voor het fonds uitsluitend nog het lange termijn herstelplan van toepassing is.

Indexatie per 1 januari 2014

Het bestuur heeft in de bestuursvergadering van december 2013 besloten de ingegane pensioenen en premievrije aanspraken per 1 januari 2014 gedeeltelijk te verhogen. Dit besluit is gebaseerd op het in de Actuariële- en bedrijfstechnische nota (Abtn) vastgelegde beleid.

Omdat de geschatte dekkingsgraad ultimo november 2013 115,8% bedroeg, kon op basis van het vastgelegde indexatiebeleid een gedeeltelijke verhoging van de ingegane pensioenen en premievrije aanspraken plaatsvinden. De verhoging bedroeg 0,54%, dat is 60% van de stijging van de prijsindex met 0,90%. Met inachtneming van het voorgaande heeft de deelnemersraad hierover positief geadviseerd.

Het bestuur heeft voorts vastgesteld dat er geen mogelijkheden waren voor het geven van inhaalindexatie. Dit kan pas volgens het vastgestelde beleid als de dekkingsgraad 135% of hoger is.

De indexatie van de pensioenaanspraken van de actieve deelnemers per 1 januari 2014 bedraagt 0,90%. Dit is het maximum van de stijging van het consumenten prijsindexcijfer en de loonstijging volgens de ICK-CAO uit het afgelopen jaar. De hiermee gepaard gaande last is meegenomen in de voorziening ultimo 2013. Omdat deze last voor een deel via de premie over 2014 bij de werkgever in rekening wordt gebracht, is hiervoor op de balans een vordering opgenomen op de werkgever.

Indexatiebeleid

Het indexatiebeleid is vastgesteld in het kader van het Financieel Toetsingskader (FTK). Het FTK is een belangrijk onderdeel van de Pensioenwet.

In de Pensioenwet wordt gesproken van het verlenen van toeslagen op de pensioenen in plaats van het indexeren van pensioenen.

Het FTK verplicht pensioenfondsen om duidelijk aan de deelnemers en gepensioneerden te communiceren of de pensioenen worden geïndexeerd, en zo ja, onder welke voorwaarden.

Ook moet het pensioenfonds aangeven hoeveel het fonds wil indexeren (ambitieniveau) en in hoeverre het fonds dit denkt te bereiken (de verwachte realisatie). Voor DNB, de toezichthouder van de pensioenfondsen, vormt het FTK de basis voor de toetsing van de financiële positie en het financiële beleid van een pensioenfonds.

Het verlenen van toeslagen op de ingegane pensioenen en premievrije aanspraken is voorwaardelijk en afhankelijk van de financiële positie van het fonds. Deze positie wordt gemeten op basis van de dekkingsgraad. Dat is de verhouding tussen de verplichtingen van het fonds en het aanwezige vermogen. Op basis van de hoogte van de dekkingsgraad per eind november wordt door het bestuur jaarlijks vastgesteld of er ruimte is voor het verlenen van toeslagen.

Als de dekkingsgraad 125% of hoger is (er is dan geen reservetekort) dan wordt er volledig geïndexeerd. Indien de dekkingsgraad tussen de 105% en 125% is, dan wordt er gedeeltelijk geïndexeerd (op basis van een vastgestelde matrix). Als de dekkingsgraad lager is dan 105% (er is dan sprake van onderdekking) dan worden de pensioenaanspraken niet geïndexeerd.

Is de dekkingsgraad hoger dan 135% dan is er de mogelijkheid tot een zogenaamde inhaalindexatie. Dit betekent dat een eerder toegepaste korting op de indexatie weer gedeeltelijk, volgens het beleid van het pensioenfonds, tot maximaal 80% kan worden hersteld. Het bestuur neemt elk jaar een besluit ten aanzien van inhaalindexatie.

Hieronder is weergegeven welke indexatie de gepensioneerden en de gewezen deelnemers de afgelopen jaren hebben gemist in verband met de onvoldoende financiële middelen.

Jaar	Prijsindex	Verleende toeslag	Tekort	Cumulatief tekort vanaf 2009
1.1.2014	0,90%	0,54%	0,36%	8,42%
1.1.2013	1,98%	0,40%	1,58%	8,06%
1.1.2012	2,33%	0,00%	2,33%	6,48%
1.1.2011	1,38%	0,00%	1,38%	4,15%
1.1.2010	0,40%	0,16%	0,24%	2,77%
1.1.2009	2,53%	0,00%	2,53%	2,53%

Premiepensioenregeling

Vanaf 1 januari 2010 geldt er voor nieuwe werknemers die in dienst komen bij Hewlett-Packard Nederland (HP) een nieuwe pensioenregeling.

Dit is een beschikbare premieregeling.

De premies die worden gestort in het kader van deze regeling worden belegd via individuele Flexioen spaarrekeningen bij Robeco.

Ultimo 2013 waren er 428 actieve deelnemers en 112 gewezen deelnemers aan de premiepensioenregeling.

Naast deze premiepensioenregeling is ook een WIA-excedentregeling van toepassing voor de deelnemers aan de nieuwe regeling.

Bij Robeco is ook de excedentregeling van het fonds ondergebracht en voorts zijn er nog veel pensioenspaarrekeningen vanuit de oude vrijwillige Digital pensioenspaarregeling.

Premie

Bij de werkgevers wordt een gedempte kostendekkende premie in rekening gebracht. Op basis van de financiële positie van het fonds kan eventueel een korting op de premie worden verleend. Ook kan een aanvulling op de premie worden gevraagd indien de dekkingsgraad van het fonds lager is dan 125% en er dus sprake is van een situatie van reservetekort.

Uitgangspunt vormt jaarlijks de kostendekkende premie die gebaseerd is op de actuele rentetermijnstructuur. Deze premie is daarmee gevoelig voor renteveranderingen. Hierdoor ontstaan fluctuaties. Om dit te voorkomen bestaat er een mogelijkheid om een premiedemping te bewerkstelligen.

Het bestuur heeft besloten van deze mogelijkheid gebruik te maken.

Er wordt dan een gedempte premie berekend gebaseerd op een vaste rente. De gedempte disconteringsvoet bedraagt 3,7%.

Dit percentage is afgeleid uit de verwachte beleggingsopbrengsten, rekening houdend met de ambitie om toeslagen te verlenen op de aanspraken van gepensioneerden en gewezen deelnemers.

De kostendekkende premie bedroeg in 2013 € 29,9 miljoen terwijl de gedempte premie € 25,1 miljoen bedroeg. Dit is ook de minimaal te ontvangen premie. De feitelijke totale premie bedroeg in 2013 € 25,1 miljoen (inclusief € 0,9 miljoen voor de VPL-regeling).

De totale bijdragen van de werkgevers en werknemers zijn ten opzichte van 2012 met € 4,4 miljoen gedaald. Dit wordt onder meer veroorzaakt door

- daling van de premie in verband met de opname van de indexatielast per 1 januari 2014 ten opzichte van die per 1 januari 2013 (- 3,2 miljoen).
- een lagere benodigde solvabiliteitsopslag (- 0,4 miljoen).
- diverse andere verschillen ten opzichte van 2012 (- 0,6 miljoen).

Deelnemersraad

Het bestuur heeft ook in 2013 op een constructieve manier samengewerkt met de deelnemersraad. Er werd drie keer gezamenlijk vergaderd.

Tijdens het verslagjaar is met de deelnemersraad onder meer gesproken over de voorgenomen fusie met het EDS Pensioenfonds, het indexatiebeleid en het communicatiebeleid.

De deelnemersraad heeft in 2013 positieve adviezen uitgebracht over de vaststelling van het jaarverslag 2012, de wijzigingen in de Abtn en de vaststelling van de indexatie per 1 januari 2014.

De deelnemersraad heeft het bestuur verzocht om na te gaan of een aanpassing van het indexatiebeleid mogelijk is conform het daartoe door de deelnemersraad ingediende voorstel. De deelnemersraad wil graag dat de zogenaamde indexatiestaffel wordt afgestemd op de gewijzigde grens van het reservetekort (vereist eigen vermogen). Op basis van het huidige beleid kan pas een volledige indexatie worden verleend indien de dekkingsgraad 125% of hoger is. Op basis van

het voorstel van de deelnemersraad zou deze grens dalen tot ongeveer 117%. Het bestuur heeft de gevolgen van het voorstel van de deelnemersraad laten doorrekenen in het kader van de eind 2013 door Ortec gehouden continuïteitsanalyse.

Op basis van de begin 2014 ontvangen uitkomsten van deze doorrekening heeft het bestuur in principe besloten dat in de toekomst een volledige indexatie kan worden gegeven indien de dekkingsgraad hoger is dan het vereist eigen vermogen. Over een eventuele verdere aanpassing van het indexatiebeleid, mede gebaseerd op de voorstellen van de deelnemersraad, zal verder worden gesproken in het nieuwe bestuur na de fusie in juli 2014.

Communicatie

Het bestuur hecht grote waarde aan een goede communicatie met de deelnemers en gepensioneerden.

Er wordt door het pensioenfonds een Pensioen Magazine uitgebracht met actuele informatie over de HP-pensioenregelingen en algemene informatie over pensioenontwikkelingen in Nederland.

In 2013 is één magazine uitgebracht en toegezonden aan alle actieve deelnemers, gepensioneerden en aan de deelnemers voor wie de pensioenopbouw wordt voortgezet op basis van arbeidsongeschiktheid of een vertrekregeling (de zgn. doorbouwers).

Voorts heeft het fonds een interactieve website genaamd YBR (Your Benefits Resources, <https://delivery.hewitt.com/hpnl/>.)

Op deze website kunnen de deelnemers, naast algemene informatie over hun pensioenregeling, hun eigen pensioenopbouw volgen. Via het invoeren van diverse variabelen kan men beoordelen wat de gevolgen voor het te bereiken pensioen zijn van de diverse flexibiliseringmogelijkheden in de pensioenregeling.

Het pensioenfonds heeft ook een eigen algemene website (www.hp-pensioenfonds.nl). Op deze website is algemene en actuele informatie opgenomen over het pensioenfonds en zijn er aparte afdelingen voor respectievelijk gepensioneerden en actieve deelnemers.

Elke maand wordt via deze website de actuele stand van de dekkingsgraad vermeld met een toelichting op de ontwikkeling van de financiële positie.

Pension Fund Governance (Goed Pensioenfondsbestuur)

Het bestuur heeft ook in 2013 veel aandacht besteed aan "Goed pensioenfondsbestuur".

Verantwoordingsorgaan

In 2013 heeft het bestuur drie keer vergaderd met het verantwoordingsorgaan. Het verantwoordingsorgaan is in de tweede helft van 2013 door het bestuur geïnformeerd over de voortgang van de voorbereidingen met betrekking tot de voorgenomen fusie.

Het oordeel van het verantwoordingsorgaan over het jaar 2013 is achter in het jaarverslag opgenomen.

Intern toezicht

In 2012 is voor de tweede keer een visitatieonderzoek uitgevoerd door Visitatiecommissie Holland (VCH). Een samenvatting van de resultaten van dit onderzoek is in het jaarverslag 2012 opgenomen.

Klachtenregeling

In 2013 is er één klacht met betrekking tot de uitvoering van het pensioenreglement ontvangen en behandeld door de klachtencommissie.

Rooster van aftreden

Op basis van de statuten geldt een rooster van aftreden voor de bestuursleden. In juni van elk jaar treedt een bestuurslid van werkgeverszijde en een bestuurslid van werknemerszijde af. Bestuursleden zijn maximaal twee keer herbenoembaar. Het bestuurslid dat is gekozen door de gepensioneerden treedt na vier jaar af maar is wel herkiesbaar.

Er worden om de vier jaar nieuwe verkiezingen georganiseerd onder de gepensioneerden.

Gedragscode

Jaarlijks wordt door de bestuursleden de verklaring van naleving van de gedragscode getekend. Dat is ook in het verslagjaar gebeurd.

Het bestuur heeft de taken van de compliance officer vastgelegd in een taakomschrijving die is gebaseerd op de gedragscode.

De compliance officer heeft aangegeven dat er over het jaar 2013 geen bijzonderheden te melden waren.

Evaluatie functioneren en deskundigheidsbevordering

Het bestuur heeft in het verslagjaar zijn functioneren over 2012 geëvalueerd en afspraken gemaakt over de deskundigheidsverdeling en deskundigheidsbevordering binnen het bestuur.

In oktober 2013 heeft het bestuur het deskundigheidsplan geactualiseerd in verband met de voorgenomen benoeming van een nieuw bestuurslid.

Vergoedingsregeling

Voor alle leden van het bestuur, de deelnemersraad en het verantwoordingsorgaan die niet in dienst zijn bij Hewlett-Packard geldt een door het bestuur vastgestelde vergoedingsregeling voor het bijwonen van vergaderingen.

Uitvoeringskosten

Het bestuur heeft kennis genomen van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie met betrekking tot communicatie over uitvoeringskosten.

Het bestuur heeft besloten om deze aanbevelingen zoveel mogelijk te volgen en de uitvoeringskosten in het jaarverslag te rapporteren conform deze aanbevelingen.

Conform de aanbevelingen van de Pensioenfederatie is hieronder een nadere specificatie van de kosten van het pensioenbeheer en vermogensbeheer gegeven.

Specificatie kosten Pensioenbeheer

	2013	2012
a. Kosten deelnemers en gepensioneerden		
Pensioenadministratie	490	468
Communicatie met deelnemers	55	57
	545	525
b. Werkgeverskosten	0	0
c. Kosten Bestuur en Financieel Beheer		
Financiële administratie en jaarverslaglegging	110	110
Bestuursondersteuning, secretariaat	88	90
Bestuurskosten	21	12
Actuariskosten	320	277
Accountantskosten	48	46
Kosten deelnemersraad en verantwoordingsorgaan	19	18
Toezichtkosten (DNB, AFM, Visitatie)	74	63
Opleidingskosten	11	9
Overige kosten	35	21
	726	647
Totale kosten Pensioenbeheer	1.271	1.172
Aantal deelnemers (actieven en gepensioneerden)	3.197	3.241
Kosten per deelnemer	€ 397	€ 362

Specificatie kosten Vermogensbeheer

	2013	2012
a. Beheerkosten		
BlackRock	527	441
State Street	343	305
Robeco	21	12
Rebate Morgan Stanley	-35	- 40
	856	718
b. Bewaarloon		
BNY Mellon	178	177
c. Overige kosten		
Advieskosten Towers Watson	62	97
Advieskosten Shoreline	43	46
Bankkosten	2	1
	107	144
d. Bestuurskosten		
Beleggingsadministratie en rapportages	12	12
Kosten ondersteuning beleggingscommissie	30	27
	42	39

Subtotaal kosten t.l.v. van beleggingsopbrengsten	1.183	1.078
Rechtstreeks via beleggingsfondsen verrekend:		
Beheerkosten Morgan Stanley	443	387
Beheerkosten Russell Investments	656	650
Beheerkosten Stone Harbor (vanaf 15/11/2012)	321	42
Transactiekosten Morgan Stanley 1)	0	0
Transactiekosten Russell Investments	0	0
Transactiekosten Stone Harbor (vanaf 15/11/2012)	184	0
Totale kosten Vermogensbeheer	2.787	2.157
Gemiddeld belegd vermogen	1.114.000	1.034.000
Kosten als percentage van belegd vermogen	0,25%	0,21 %

1) Met betrekking tot transactiekosten zijn over 2012 geen opgaven van de vermogensbeheerders ontvangen.
In 2013 betreft het voor een belangrijk deel schattingen van de transactiekosten

Toelichting op de kostenstijging

De toename van de kosten van Pensioenbeheer kunnen grotendeels worden verklaard door de extra bestuurs-, administratie- en advieskosten in verband met de voorbereiding op de wijziging van de pensioenregeling per 1 januari 2014 en de voorgenomen fusie met het EDS Pensioenfonds. In de tweede helft van 2013 zijn er onder meer enkele extra bestuursvergaderingen gehouden en is er regelmatig overleg gevoerd met de werkgever.

De toename van de kosten van Vermogensbeheer zijn onder meer een gevolg van de toename van het belegd vermogen en van de toename van de beheerkosten van BlackRock en Stone Harbor. De kosten van BlackRock zijn toegenomen omdat de beleggingen bij deze beheerder eind 2012 zijn ondergebracht in een zogenaamd Qualified Investor Fund (QIF) waarbinnen de afdekking van het renterisico voor het fonds op een efficiëntere manier kan plaatsvinden. De beheerkosten van deze QIF zijn wel hoger dan de voorheen gebruikte beleggingsfondsen.

De kosten van het mandaat bij Stone Harbor (obligaties opkomende markten), waarmee het fonds in november 2012 is gestart, zijn hoger dan de kosten van het passieve aandelenmandaat waar deze gelden voorheen in waren belegd.

BTW

Ten aanzien van het betalen van verlegde BTW over diensten van buitenlandse vermogensbeheerders heeft het bestuur in 2012 besloten om zich per 1 januari 2012 als BTW-plichtige aan te melden bij de Belastingdienst.

Hoewel er nog geen volledige zekerheid is over deze BTW-plicht heeft het fonds aangifte gedaan over 2012 en 2013.

Gelijktijdig is bezwaar gemaakt tegen alle BTW-aanslagen. Het fonds wordt in deze procedure ondersteund door specialisten van KPMG.

Doelstellingen

Het bestuur formuleert voorafgaande aan elk kalenderjaar een aantal belangrijke doelstellingen met betrekking tot het voorgenomen beleid in het komende jaar.

Voor 2013 werden als doelstellingen onder meer geformuleerd:

- optimaal gebruik maken van het risico raamwerk en continue monitoring van de risico's en zo nodig aanpassen van de actiepunten;
- streven naar meer inzicht in de uitvoeringskosten en beheersing daarvan;
- monitoren van het herstelplan en het beleggingsplan;
- het communicatieplan verbeteren en het bewustzijn over pensioen bij deelnemers en gepensioneerden vergroten.

Na afloop van het jaar heeft het bestuur geconcludeerd dat de doelstellingen voldoende aandacht hebben gekregen en grotendeels zijn gehaald.

De in het verslagjaar verder verbeterde risicorapportages zijn uitgebreid besproken in de vergaderingen van de beleggingscommissie en toegelicht in de bestuursvergaderingen. Het monitoren van het herstelplan heeft maandelijks plaatsgevonden via de dekkingsgraadmonitor waarbij wordt aangegeven hoe het herstel verloopt in verhouding tot de verwachtingen zoals opgenomen in het herstelplan. De acties zoals opgenomen in het beleggingsplan komen elk kwartaal uitgebreid aan de orde in de vergaderingen van de beleggingscommissie.

Tenslotte heeft de communicatiecommissie veel aandacht besteed aan de verbetering van de communicatie met de achterban onder meer door aanpassingen van de website van het fonds en het strakker vastleggen van de afspraken met de beheerder van de website.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het pensioenfonds is zich bewust van haar maatschappelijke rol en de gevolgen van haar beleggingen in bepaalde bedrijven en overheden. Daarnaast onderstreept het pensioenfonds het belang dat er binnen de verschillende onderdelen van de beleggingsportefeuille een verantwoord beleid wordt gevoerd. Het pensioenfonds maakt geen gebruik van een eigen uitsluitingenbeleid, maar hanteert het beleid als één van de selectiecriteria bij selecties van vermogensbeheerders. Daarnaast wordt aangesloten bij het beleid ten aanzien van verantwoord beleggen dat door aangestelde vermogensbeheerders wordt gehanteerd.

Hieronder is een beschrijving opgenomen van het zogenaamde ESG-beleid binnen de beleggingsfondsen.

ESG is de gangbare term en staat voor Environmental, Social and Governance.

Russell (Global Bond portefeuille) heeft in 2009 de beginselen van verantwoord beleggen van de Verenigde Naties ondertekend en hiermee het ESG-beleid als een belangrijk onderdeel in haar beleggingsproces opgenomen. Binnen de manager research die Russell voert, wordt gekeken in welke mate ESG-factoren een onderdeel vormen van de beleggingsstrategie van de vermogensbeheerders. Daarnaast bestudeert Russell de score van een groot aantal beursgenoteerde bedrijven op diverse ESG-factoren. In 2012 is Russell gestart met het aangaan van dialoog met bedrijven op milieu gerelateerde en sociale kwesties en de ambitie is om dit uit te breiden. Tot slot worden in het beleggingsfonds waar het HP Pensioenfonds in belegt, controversiële wapens uitgesloten.

Binnen de Emerging Markets Debt portefeuille van Stone Harbor spelen factoren als het governance beleid en de lange termijn politieke trend in een land een belangrijke rol in het beleggingsproces. De duurzaamheid van het beleggingsbeleid komt mede tot uiting via de focus op het milieu, het klimaat en de sociale verhoudingen. Stone Harbor hanteert standaard een uitsluitingsbeleid voor haar fondsen en onthoudt zich van beleggingstransacties indien deze in verband staan met een schending van de mensenrechten of fundamentele vrijheden.

Morgan Stanley is zich bewust van het belang van een duurzaam beleggingsbeleid en maakt voor de vastgoed portefeuille onder meer gebruik van een due diligence onderzoek. Daarnaast vormt ESG een onderdeel van het risicomanagement. Hieronder vallen klimaatbeheersingsmaatregelen zoals het reduceren van de uitstoot van broeikasgassen, het trainen van personeel op ESG-factoren en een milieuvriendelijke focus bij de bouw van nieuwe faciliteiten. Daarnaast financiert Morgan Stanley enkel projecten indien zij voldoen aan ecologische standaarden en wordt niet geïnvesteerd in bedrijven die zich bezighouden met een volgens Morgan Stanley ethisch onverantwoord beleid.

De aandelenfondsen van State Street Global Advisors hanteren een passieve beleggingsstijl, die uit gaat van een replicatie van de relevante benchmark. Dit betekent dus dat alle aandelen in een benchmark worden gekocht in hetzelfde gewicht als in de benchmark. In dit replicatieproces wordt door State Street Global Advisors geen uitsluitingenbeleid toegepast op basis van ESG-criteria.

BlackRock hanteert voor de QIF en het bedrijfsobligatiefonds geen ESG-beleid. Dit komt voort uit de sterke inperking welke het pensioenfonds aan BlackRock oplegt ten aanzien van toegestane beleggingsinstrumenten binnen de QIF en de passieve beleggingsstijl voor het bedrijfsobligatiefonds. Binnen de QIF worden enkel rentederivaten en geldmarktinstrumenten gehanteerd, waarvoor geen uitsluitingenbeleid wordt gehanteerd. Voor het bedrijfsobligatiefonds worden bedrijfsobligaties gekocht met vergelijkbare gewichten als in de benchmark. In dit replicatieproces wordt door BlackRock geen uitsluitingenbeleid toegepast op basis van ESG-criteria.

Actuariële en bedrijfstechnische nota (Abtn) en crisisplan

In dit zogenaamde bedrijfsplan van het pensioenfonds zijn belangrijke onderwerpen vastgelegd zoals de organisatiestructuur, het interne beheersingssysteem, de inhoud van de pensioenregeling, de actuariële opzet en de financiële sturingsmiddelen van het fonds.

In de vergadering van 7 juni 2013 heeft het bestuur een geactualiseerde Abtn vastgesteld.

De Abtn is onder meer op de volgende punten gewijzigd:

- aanpassing van de actuariële grondslagen
- uitbreiding van de beschrijving van het selectieproces van vermogensbeheerders

- aanpassing van de beschrijving van het beleggingsbeleid onder meer ten aanzien van derivaten en securities lending.

Als bijlage bij de Abtn is een zogenaamd financieel crisisplan opgenomen. Het crisisplan geeft een beschrijving van maatregelen die het bestuur op korte termijn effectief kan inzetten indien de dekkingsgraad zich bevindt of zeer snel beweegt richting kritische waarden, waardoor het realiseren van de doelstellingen van het fonds in gevaar komt. In het voorjaar van 2013 is door het bestuur een geactualiseerd crisisplan vastgesteld.

Wijziging reglementen en statuten

In 2013 zijn aanpassingen aangebracht in de pensioenreglementen van het fonds in verband met de gewijzigde actuariële grondslagen.

De statuten zijn tijdens het verslagjaar niet gewijzigd.

Functioneren van het pensioenfonds

Het afgelopen jaar zijn aan het pensioenfonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. De Nederlandsche Bank (DNB) heeft geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

Voorgenomen fusie met het EDS Pensioenfonds

Hewlett-Packard Nederland (HP) heeft in 2009 het bedrijf Electronic Data Systems (EDS) overgenomen. EDS had zijn eigen pensioenfonds namelijk het EDS Pensioenfonds (EPF).

De besturen van beide pensioenfonds hebben in 2011 al aangegeven te streven naar samenwerking of samengaan.

In het kader van de harmonisering van de arbeidsvoorwaarden heeft HP de wens uitgesproken om alle pensioenverplichtingen bij één uitvoerder onder te brengen. Per 1 januari 2014 was een aanpassing van de pensioenregelingen in Nederland noodzakelijk in verband met wijziging van de fiscale wetgeving.

In dat kader hebben HP en de ondernemingsraad afspraken gemaakt over een nieuwe pensioenregeling per 1 januari 2014 voor alle op dat moment in dienst zijnde werknemers van HP.

Een van de voorwaarden om de nieuwe regeling bij het HP Pensioenfonds onder te brengen was de nadrukkelijke wens van HP om te streven naar een fusie met het EDS Pensioenfonds.

In de tweede helft van het verslagjaar is een integratiecommissie gevormd met bestuursleden van beide fondsen en is uitgebreid gesproken over alle aspecten met betrekking tot het samengaan van beide fondsen.

Na uitvoerig onderzoek naar de diverse mogelijkheden tot samengaan besloten tot een juridische fusie, waarbij de verkrijgende stichting het vermogen van de verdwijnende stichting onder algemene titel verkrijgt en de verdwijnende stichting ophoudt te bestaan. Het HP Pensioenfonds is het verkrijgende fonds en de naam van het fonds zal niet wijzigen.

Begin december 2013 is door alle bestuursleden van beide fondsen een intentieverklaring tot fusie ondertekend.

De fusie zal formeel per 1 juli 2014 plaatsvinden.

In de paragraaf 'Ontwikkelingen na afloop van het verslagjaar' wordt kort ingegaan op de voorbereiding van de fusie in de eerste maanden van 2014.

3.3 Financiële markten in 2013

Het jaar 2013 kenmerkte zich door een stabilisatie van de mondiale economie en een herstel van de conjunctuur aan het einde van het jaar.

De Verenigde Staten lopen daarbij voorop, het eurogebied volgt later en binnen het eurogebied is Nederland een conjuncturele laatbloeiër. In Europa is met de besluitvorming rond de bankenunie een belangrijke stap gezet en ook in Nederland zijn op belangrijke terreinen hervormingen overeengekomen.

In 2013 bedroeg de groei van de wereldeconomie ongeveer 3% en naar verwachting zal de mondiale groei verder aantrekken.

De opkomende markten hebben daarbij nog steeds de hoogste groeicijfers, maar er is wel een verschuiving te zien richting de ontwikkelde markten.

Voor de Amerikaanse economie groeit waardoor het stimulerende beleid van de Fed, het stelsel van centrale banken in de VS, kan worden afgebouwd.

In eerste instantie verminderde de Fed de aankoop van staatsobligaties, een proces dat ook 'tapering' wordt genoemd. Voor de financiële markten is van belang in welk tempo de afbouw zal plaatsvinden. Dit zal mede afhangen van indicatoren die betrekking hebben op de situatie op de arbeidsmarkt, de inflatie en financiële ontwikkelingen.

Als gevolg van deze 'tapering' zijn de groeiperspectieven in de opkomende landen verslechterd in vergelijking met de periode voor de financiële crisis.

In die periode werd geprofiteerd van een sterke stijging van grondstofprijzen, een groeimodel gebaseerd op export, een ruim monetair en budgettair beleid en een hoge binnenlandse kredietgroei.

Het eurogebied noteerde in de loop van 2013 een bescheiden economische groei.

Veel landen consolideerden hun overheidsfinanciën en voerden structurele hervormingen door. Daardoor ontstond relatieve rust op de financiële markten.

3.4 Pensioenregeling

3.4.1 Pensioenregelingen verantwoord in dit jaarverslag

De pensioenregeling van het pensioenfonds bestond in 2013 uit:

1. Voor werknemers die voor 1 januari 2010 in dienst waren of die voor 1 januari 2010 een arbeidsovereenkomst hadden getekend/ontvangen:
 - a. een collectieve basisregeling over het salaris tot € 61.189,-;
 - b. een excedentregeling over het salaris boven € 61.189,-;
2. Voor werknemers die na 1 januari 2010 in dienst zijn getreden en na 1 januari 2010 een arbeidsovereenkomst hadden getekend/ontvangen:
 - a. een premiepensioenregeling

ad 1a. Collectieve basisregeling

De basisregeling betreft een middelloonregeling met onvoorwaardelijke indexatie voor de opgebouwde rechten van de actieve deelnemers.

De pensioenleeftijd is 65 jaar met een jaarlijkse pensioenopbouw van 2,25% van de pensioengrondslag.

De basisregeling geeft aanspraak op:

- ouderdomspensioen vanaf 65 jaar;
- partnerpensioen;
- wezenpensioen;
- arbeidsongeschiktheidspensioen.

ad 1b. Excedentregeling

De excedentregeling is een zogenaamde beschikbare premiereregeling voor deelnemers met een salaris boven € 61.189 (niveau 2013).

De regeling is door het pensioenfonds ondergebracht bij Robeco.

De premies worden maandelijks gestort op individuele Flexioen spaarrekeningen bij Robeco.

Op de pensioendatum kan met het dan aanwezige pensioenspaarsaldo bij het fonds of bij een verzekeraar naar keuze een ouderdomspensioen worden aangekocht, al dan niet in combinatie met een nabestaandenpensioen.

De basisregeling en de excedentregeling zijn vanaf 1 januari 2010 gesloten regelingen. Er treden geen nieuwe werknemers meer toe.

ad 2a. Premiepensioenregeling

Vanaf 1 januari 2010 geldt voor nieuwe werknemers een premiepensioenregeling. Dit is ook een beschikbare premiereregeling.

De premies die worden gestort in het kader van deze regeling worden belegd via individuele Flexioen spaarrekeningen bij Robeco.

De premiepensioenregeling is een beschikbare premiereregeling.

Met het opgebouwde spaarsaldo kan de deelnemers op de pensioendatum een ouderdomspensioen en eventueel nabestaandenpensioen aankopen bij een verzekeraar naar keuze.

Voorts is voor de deelnemer tijdens zijn actieve dienstverband een nabestaandenpensioen en wezenpensioen op risicobasis verzekerd bij een verzekeraar.

Bij beëindiging van het dienstverband blijft het spaarsaldo bij Robeco ondergebracht tot de pensioendatum tenzij de deelnemer kiest voor waardeoverdracht naar zijn nieuwe pensioenuitvoerder.

Naast deze premiepensioenregeling is ook een WIA-excedentregeling van toepassing voor de deelnemers aan de premiepensioenregeling.

Oude regelingen

Naast bovenvermelde pensioenregelingen worden door het fonds ook nog twee oude regelingen uitgevoerd:

- de oude pensioenregeling van pre-merger HP Nederland B.V. m.b.t.

- ouderenregelingen, gewezen deelnemers en gepensioneerden per 1 januari 2004;
- de oude pensioenregelingen van pre-merger Digital m.b.t. ouderenregelingen, gewezen deelnemers en gepensioneerden per 1 januari 2004.

Overgangsregeling

Het vervallen van de zogenaamde VUT-overgangsregeling is gecompenseerd door de betrokken deelnemers een voorwaardelijke aanspraak te verlenen op extra ouderdomspensioen met bijbehorend nabestaandenpensioen. Deze voorwaardelijke aanspraken zijn ondergebracht in het pensioenfonds.

De kosten voor deze zogenaamde VPL-regeling worden jaarlijks via de kostendeekkende premie bij de werkgever in rekening gebracht.

Er is geen voorziening gevormd voor de VPL-regeling.

3.4.2 Pensioenregelingen vanaf 1 januari 2014

Vanaf 1 januari 2014 geldt voor alle actieve deelnemers van HP dezelfde pensioenregeling. De deelnemers die op of na 1 januari 2014 in dienst treden en de werknemers die vanaf 1 januari 2014 in dienst zijn getreden worden opgenomen in de Premiepensioenregeling 2014.

Dit is een voortzetting van de premiepensioenregeling 2010 maar dan aangepast aan de gewijzigde fiscale wetgeving.

De werknemers die al deelnamen in de middelloonregeling van het HP pensioenfonds of het EDS Pensioenfonds worden met ingang van 1 januari 2014 opgenomen in de Middelloonregeling 2014.

Deze middelloonregeling kent een pensioenrichtleeftijd van 67 jaar en in 2014 een jaarlijkse opbouw van 2,15% van de pensioengrondslag. Voorts geldt als franchise het fiscale minimum bedrag van € 13.449.

De deelnemers aan de middelloonregeling met een salaris boven het grensbedrag van € 61.188 vallen voor het hogere deel van dat salaris ook onder de Premiepensioenregeling 2014.

3.5 Verzekerden

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de mutaties van het aantal deelnemers in 2013.

	Actieve Deelnemers	Houders premievrije aanspraken	Pensioen- gerechtigden
<i>Beginstand 2013</i>	<i>1.848</i>	<i>4.134</i>	<i>1.393</i>
Toetredingen	102		
Vertrek	-201	201	
Ingang pensioen	-28	-77	125
Overlijden	-1	-14	-15
Afloop		-4	-26
Overdracht		-19	
<i>Eindstand 2013</i>	<i>1.720</i>	<i>4.221</i>	<i>1.477</i>

De toetredingen hadden betrekking op medewerkers die bij de aangesloten ondernemingen in dienst kwamen. De vertrokken deelnemers kregen premievrije

aanspraken. In bovenvermelde aantallen zijn ook de (gewezen) deelnemers aan de premiepensioenregeling opgenomen. Ultimo 2013 waren er 428 actieve en 112 gewezen deelnemers aan die regeling.

Conform art. 29 lid 2 van het pensioenreglement A en art. 28 lid 2 van het pensioenreglement streeft het bestuur in zijn beleid naar een periodieke aanpassing van ingegane pensioenen en premievrije aanspraken in verband met een eventuele stijging van de kosten van levensonderhoud.

Deze aanpassing bedroeg:

per 1 januari 2005: 0,82% en
per 1 januari 2006: 1,45%
per 1 januari 2007: 1,25%
per 1 januari 2008: 1,48%
per 1 januari 2009: 0,00%
per 1 januari 2010: 0,16%
per 1 januari 2011: 0,00%
per 1 januari 2012: 0,00%
per 1 januari 2013: 0,40%
per 1 januari 2014: 0,54%

Aanpassingen in voorgaande jaren:

per 1 januari 2004: 1,9%.
per 1 januari 2003: 3,4%
per 1 januari 2002: 4,2%;
per 1 januari 2001: 2,9%;
per 1 januari 2000: 2,2%;

De aanpassingen t/m 2004 golden alleen voor gepensioneerden en gewezen deelnemers van Stichting Pensioenfonds Digital Nederland

3.6 Pensioenverplichtingen

De pensioenverplichtingen worden vastgesteld op basis van de financiële opzet en de actuariële grondslagen die in de ABTN nader zijn omschreven. De actuariële grondslagen zijn gebaseerd op veronderstellingen, onder andere met betrekking tot rente en de gehanteerde overlevingstafels.

De voorziening pensioenverplichtingen wordt bepaald als de contante waarde van de reeds opgebouwde pensioenaanspraken.

De voorziening pensioenverplichtingen is berekend op basis van de door het Actuariel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel 2012-2062.

Op de prognosetafel worden variabele correctiefactoren op de sterftekansen toegepast die zijn afgeleid uit een onderzoek dat eind 2010 door de actuaris is gedaan naar de sterftewaarnemingen onder de deelnemerspopulatie in de afgelopen jaren.

Er wordt voorts uitgegaan van de marktrente volgens de rentetermijnstructuur van DNB, een bepaalde gehuwdheidsfrequentie en een opslag van 2% ter dekking van de (toekomstige) kosten van uitbetaling van de pensioenen.

De aldus berekende voorziening pensioenverplichtingen (inclusief de overige technische voorzieningen, exclusief de voorziening voor risico deelnemers) bedroeg per 31 december 2013 € 921,7 (ultimo 2012 € 951,0 miljoen).

De daling van de voorziening ten opzichte van de voorziening ultimo 2012 bedraagt daarmee € 29,3 miljoen.

De voorziening daalde onder meer met een bedrag van € 29,9 miljoen als gevolg van de daling van de gehanteerde rentetermijnstructuur.

De door de certificerende actuaire uitgevoerde toets op het eigen vermogen laat zien dat de pensioenverplichtingen voldoende worden gedekt door het in het pensioenfonds beschikbare vermogen. De vermogenspositie van het fonds is onvoldoende vanwege een reservetekort.

3.7 Herverzekering

Ter dekking van risico's met betrekking tot overlijden en arbeidsongeschiktheid van de deelnemers aan de middelloonregeling is een contract gesloten bij Elips Life AG. Het in het verslagjaar geldende contract met Elips heeft een looptijd van 1 januari 2011 tot en met 31 december 2013. Voor alle actieve deelnemers is een overlijdensrisicokapitaal in de middelloonregeling verzekerd. Daarnaast is een WIA-excedentpensioen verzekerd.

Vóór 2011 waren de risico's herverzekerd via Nationale Nederlanden. Het zogenaamde 'uitlooprisico' ten aanzien van deelnemers die op 31 december 2010 ziek waren, is nog verzekerd bij Nationale Nederlanden.

Ultimo 2013 was er nog een vordering op Nationale Nederlanden in verband met de nog af te rekenen winstdeling. Voor alle deelnemers aan de premiepensioenregeling is een nabestaandenpensioen en wezenpensioen op risicobasis verzekerd bij Elips.

3.8 Beleggingen

Teneinde het concentratierisico zoveel als mogelijk te beperken, heeft het bestuur het vermogen over meerdere vermogensbeheerders verdeeld.

De beleggingscategorieën zijn aan de hand van hun karakteristieken opgedeeld in een matching portefeuille en een return portefeuille.

De matching portefeuille heeft als doel de nominale toezeggingen zoveel als mogelijk na te komen, terwijl met de return portefeuille een additioneel rendement wordt beoogd dat (gedeeltelijke) indexatie van gedane toezeggingen mogelijk maakt.

Matching portefeuille

De matching portefeuille bestaat uit de volgende mandaten:

- BlackRock – liability matching portefeuille (afdekking renterisico)
- BlackRock – Europese bedrijfsobligatieportefeuille
- Russell Investments – wereldwijde obligatieportefeuille

Return portefeuille

De return portefeuille bestaat uit de volgende mandaten:

- Regionale aandelenmandaten:
 - * State Street – portefeuille aandelen ontwikkelde landen wereldwijd
 - * State Street – portefeuille aandelen opkomende landen
 - * State Street – valuta overlay (afdekking valutarisico)
- Stone Harbor – portefeuille obligaties opkomende landen
- Morgan Stanley – wereldwijde vastgoedportefeuille

De allocatie naar en binnen de matching portefeuille wordt met ingang van 2012 bepaald op basis van de beoogde renteafdekking alsmede enkele kwalitatieve factoren (zoals gewenste funding en leverage).

Daarom is er geen vastgestelde verdeling tussen de matching- en return portefeuille, maar wordt dit jaarlijks beoordeeld door het bestuur op advies van de beleggingscommissie.

Binnen de return portefeuille is wel sprake van een vastgestelde verdeling met bijbehorende bandbreedtes. In november 2012 is de beleggingscategorie obligaties opkomende landen aan de portefeuille toegevoegd. Deze allocatie wordt ingevuld door de vermogensbeheerder Stone Harbor.

Het pensioenfonds heeft 60% van het rente risico op de voorziening pensioenverplichtingen afgedekt middels belegging in de QIF bij BlackRock.

Op 31 december 2013 was € 351 mln in de QIF ondergebracht.

De afdekking van het rente risico zal in principe verhoogd worden naar 80%, zodra de marktomstandigheden daartoe aanleiding geven. In het risico raamwerk is vastgelegd dat deze uitbreiding in ieder geval zal worden overwogen indien de dekkingsgraad 120% of hoger is.

De return portefeuille is verdeeld in twee (regio-)aandelenmandaten bij State Street, één opkomende markten obligatiemandaat bij Stone Harbor en één wereldwijd vastgoedmandaat bij Morgan Stanley. Hierbij worden de verhoudingen, zoals vermeld in de onderstaande tabel, in acht genomen.

Fonds	Strategische mix	Minimum	Maximum
State Street aandelen wereldwijd ontwikkelde Markten	62,3%	57,3%	67,3%
State Street aandelen opkomende markten	13,3%	11,3%	15,3%
Stone Harbor obligaties opkomende markten	13,3%	11,3%	15,3%
Morgan Stanley wereldwijd vastgoed	11,1%	9,1%	13,1%
Totaal return portefeuille	100%		

De Euro obligaties en de aandelen worden passief beheerd de overige mandaten actief.

Op de gehele portefeuille, met uitzondering van de opkomende markten, wordt het valutarisico voor 50% afgedekt. Tot augustus 2012 werd het valutarisico volledig afgedekt, met uitzondering van de opkomende markten.

Minimaal 50% van de portefeuille dient in Euro's te zijn belegd. Voorts zijn er afspraken gemaakt met betrekking tot beleggingslimieten.

De werkelijke beleggingsmix ultimo 2013 bevindt zich binnen de bandbreedtes van de strategische mix van het pensioenfonds met uitzondering van het mandaat van obligaties in opkomende landen dat zich 0,2%-punt onder de bandbreedte bevindt. Dit is een gevolg van de goede resultaten bij de wereldwijde aandelen en de tegenvallende resultaten in de opkomende landen. Het bestuur heeft besloten om vooralsnog geen rebalancing te laten plaatsvinden om de obligaties opkomende landen weer binnen de bandbreedte te brengen. Op basis van de beleggingsmix per einde maart 2014 zal het bestuur zich nader beraden over eventuele rebalancing.

Afdekking valutarisico

Het valutarisico wordt vanaf augustus 2012 voor 50% afgedekt met uitzondering van het valutarisico van de beleggingen in opkomende markten. Tot augustus 2012 werd het valutarisico volledig afgedekt met uitzondering van de beleggingen in opkomende markten.

Het bestuur heeft State Street Global Advisors (SSgA) aangesteld als zogenaamd 'currency overlay manager'.

Ultimo 2013 is een ongerealiseerde winst op de afgedekte valuta's van € 4,1 miljoen onder 'derivaten' opgenomen op de balans.

3.9 Analyse van het resultaat en vermogen

Het resultaat over 2013 bedroeg € 46,3 miljoen.

De analyse van dit resultaat is als volgt:

Bronnen	Resultaat
Wijziging rentetermijnstructuur	26,9
Beleggingsopbrengsten	23,3
Premie	-/- 1,1
Waardeoverdrachten	0,5
Kosten	0,1
Uitkeringen	0,0
Kanssystemen	-/- 1,3
Toeslagverlening	-/- 4,9
Aanpassing actuariële grondslagen	0,0
Mutaties	0,0
Andere oorzaken	<u>2,8</u>
Resultaat per saldo	46,3

Het totaal van de reserves steeg in 2013 van € 77,6 miljoen naar € 123,9 miljoen. Er is sprake van een reservetekort. Dit betekent dat het fonds nog niet over het wettelijk vereiste eigen vermogen beschikt. Dat vermogen bedraagt ultimo 2013 € 154,0 miljoen.

3.10 Risico en beheersing

Risico's

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van marktwaarde van de pensioenverplichtingen.

Risicomanagement

Het bestuur heeft ook in 2013 veel aandacht besteed aan risicomanagement. Er is een werkgroep risicomanagement bestaande uit twee bestuursleden en de adviserend actuaris. Voorts is in het Investment Committee vooral aandacht besteed aan de financiële risico's.

In 2010 is een Risico Raamwerk vastgesteld. Daarin zijn alle risico's van het pensioenfonds beschreven en is aangegeven op welke wijze deze risico's kunnen worden beheerst en op welke wijze het monitoren van de risico's dient plaats te vinden. Het Risico Raamwerk is in januari 2011 besproken met het verantwoordingsorgaan. In 2011 heeft het bestuur verder gewerkt aan nadere invulling van het risico raamwerk en aan het uitvoeren van de acties die zijn afgesproken om tot een nog betere beheersing van de risico's te komen.

Vanaf het derde kwartaal van 2011 is aan de kwartaalrapportage die wordt opgesteld door de beleggingsadviseur een risicorapportage toegevoegd die inzicht geeft in de stand van zaken ten aanzien van alle financiële risico's.

Financieel crisisplan

Het bestuur heeft in april 2012 een Financieel crisisplan vastgesteld. Het crisisplan maakt deel uit van de Actuariële en bedrijfstechnische nota van het fonds. Het crisisplan geeft een beschrijving van maatregelen die het bestuur op korte termijn effectief kan inzetten indien de dekkingsgraad zich bevindt of zeer snel beweegt richting kritische waarden, waardoor het realiseren van de doelstellingen van het fonds in gevaar komt.

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet

verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor eventuele indexatie van opgebouwde pensioenrechten.

De solvabiliteit wordt van maand tot maand gevolgd en aan DNB gerapporteerd op basis van de ontwikkeling van de dekkingsgraad. De dekkingsgraad heeft zich in 2013 op een positieve manier ontwikkeld van 108% tot 113%.

Naast het solvabiliteitsrisico loopt het fonds nog diverse andere risico's, zoals risico's samenhangende met de beleggingen en andere financiële instrumenten en het verplichtingenrisico, ook wel actuariael risico genoemd.

Ten slotte loopt het fonds nog enkele andere niet-financiële risico's.

Beleggingsrisico's

Als gevolg van beleggingsactiviteiten wordt het fonds geconfronteerd met risico's gerelateerd aan financiële instrumenten en de markt waarin het fonds actief is.

Dit zogenaamde prijsrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat het marktrisico, het kredietrisico en het valutarisico.

Marktrisico

Marktrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat.

Het prijsrisico kan worden beperkt door diversificatie.

Het bestuur streeft in zijn beleid naar een grote spreiding over de verschillende beleggingscategorieën en regio's.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Het programma inzake securities lending is volledig afgebouwd.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de korte termijn. Het risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitspositie. Vanaf 2011 wordt de aan het begin van het jaar ontvangen premie niet meer belegd, maar liquide gehouden om de uitkeringen en andere verplichtingen in de loop van het jaar te voldoen. Er wordt daarbij een cashplanning bijgehouden waarbij tijdig kan worden vastgesteld of er voldoende liquide middelen aanwezig zijn om de maandelijkse pensioenuitkeringen en andere kosten te kunnen betalen.

In het kader van de rebalancing wordt voorts elk kwartaal door het bestuur beoordeeld hoeveel gelden liquide moeten worden gehouden voor de betaling van de pensioenuitkeringen in de daaropvolgende maanden. Gelet op de financiële

positie van het fonds en de ontwikkelingen op de financiële markten is in 2012 aan het einde van elk kwartaal beoordeeld of er rebalancing zou moeten plaatsvinden.

Valutarisico

Vanaf oktober 2009 is het valutarisico volledig afgedekt met uitzondering van de valuta's in de opkomende markten (zie hiervoor bij hoofdstuk 3.8).

Halverwege 2012 is de afdekking van het valutarisico teruggebracht tot 50%.

Renterisico

Het fonds is gevoelig voor wijzigingen in de marktrente omdat de duration van de beleggingen en de verplichtingen niet gelijk zijn.

In dit kader heeft het bestuur al in 2007 besloten om dit risico gedeeltelijk af te dekken door het afstemmen van een deel van de vastrentende beleggingen op de duration van de verplichtingen.

Dit besluit is in het eerste kwartaal van 2008 geëffectueerd, waarmee de duration van de verplichtingen voor 40% is afgedekt. In het najaar van 2008 is besloten tot een tweede stap waarmee de duration van de verplichtingen tot ongeveer 60% wordt afgedekt. Dit besluit is in januari 2009 geëffectueerd. Het bestuur heeft in principe besloten om het renterisico voor 80% af te dekken. In 2012 is een aantal keren beoordeeld of, op basis van de marktomstandigheden, deze laatste stap al zou moeten plaatsvinden. Gelet op de lage rentestand is besloten om in 2012 nog niet over te gaan tot uitbreiding van de afdekking van het renterisico.

De feitelijke afdekking van het renterisico op basis van de marktwaarde en voorziening ultimo 2013 was 56%. Dit is binnen de bandbreedte van + en – 5% van de gewenste afdekking van 60%.

Actuariële risico's

Met ingang van het boekjaar 2012 worden door het fonds de meest actuele prognosetafels AG 2012-2062 toegepast. In deze tafels is de sterftetrend op basis van recente waarnemingen verdisconteerd. Hierdoor wordt er voor het langlevensrisico van het fonds zwaarder gereserveerd dan voorheen.

Het bestuur heeft vastgesteld dat de fondsspecifieke correctiefactoren die worden toegepast op de prognosetafels nog steeds prudent zijn.

Overige relevante actuariële risico's zijn het overlijdens- en het arbeidsongeschiktheidsrisico.

Herverzekeringsrisico

Het fonds heeft ter dekking van risico's met betrekking tot overlijden en arbeidsongeschiktheid van de deelnemers herverzekeringscontracten gesloten bij Elips Life AG.

Vanaf 1 februari 2011 is het niet langer noodzakelijk om een eventuele vordering op de herverzekeraar lager te waarderen als de verzekeraar onvoldoende kredietwaardig is. Er heeft daarom geen afslag op de vordering op de herverzekeraar plaatsgevonden.

Operationeel risico

Operationeel risico is het risico vanwege de onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen etc. Het bestuur voert periodiek gesprekken met haar uitvoerders waarin de voortgang en performance worden geëvalueerd.

De pensioenadministratie is uitbesteed aan Aon Hewitt. Met Aon Hewitt is een overeenkomst afgesloten waarin de werkzaamheden en performancenormen zijn beschreven in een Service Level Agreement. Periodiek vindt evaluatie plaats.

Aon Hewitt beschikt voor deze pensioenadministratie over een recente ISAE 3402 type II rapport. Ook alle vermogensbeheerders en de custodian BNY Mellon beschikken over een recent ISAE -of daarmee vergelijkbaar rapport.

Conclusie

Het bestuur is van mening dat de risico's van het pensioenfonds goed in beeld zijn en dat er voldoende aandacht wordt besteed aan beheersing en monitoring van deze risico's.

Gevoeligheidsanalyse

Indien de risico's wijzigen zal dit effect hebben op de aanwezige en de vereiste dekkingsgraad. Per 31 december 2013 is de aanwezige dekkingsgraad 113,4%. De vereiste dekkingsgraad kan op basis van de feitelijke mix (116,7%) en op basis van de strategische mix (116,0%) vastgesteld worden. In onderstaande aannames zal voor elk afzonderlijk risico het effect op de aanwezige en vereiste dekkingsgraad worden beschreven.

Renterisico

Indien de rente daalt met 1%, zal dit een effect hebben op de voorziening pensioenverplichtingen en op de vastrentende waarden. De voorziening pensioenverplichtingen stijgt met 18,6% en de renteafdekking bedraagt 60%. Dit betekent dat de dekkingsgraad daalt naar 105,1%. Een rentedaling van 1% heeft dus een daling van de dekkingsgraad met 8,3% tot gevolg.

De vereiste dekkingsgraad op basis van de feitelijke mix daalt van 116,7% naar 114,6%. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat bij een stijging van de vastrentende waarden het percentage vastrentende waarden hoger wordt ten opzichte van de gehele activa. Over vastrentende waarden wordt minder risico gelopen dan over bijvoorbeeld zakelijke waarden, hierdoor daalt de vereiste dekkingsgraad op basis van de feitelijke mix.

Zakelijke waarden risico

Indien de zakelijke waarden dalen met 5% zou dit betekenen dat de totale activa zouden dalen met 1,8%. De voorziening pensioenverplichtingen zou niet beïnvloed

worden door de daling van de zakelijke waarden. Dit betekent dat de dekkinggraad zou dalen met 2,0% naar een dekkinggraad van 111,4%.

De vereiste dekkinggraad op basis van de feitelijke mix zal dalen van 116,7% naar 116,4%. Dit wordt veroorzaakt doordat bij een daling van de zakelijke waarden het percentage zakelijke waarden lager wordt ten opzichte van de gehele activa. Over zakelijke waarden wordt meer risico gelopen dan over bijvoorbeeld vastrentende waarden, hierdoor daalt de vereiste dekkinggraad op basis van de feitelijke mix.

Valutarisico

Het pensioenfonds heeft voor € 66,9 miljoen beleggingen in opkomende markten en voor € 366,4 miljoen in ontwikkelde niet-euro landen. Aangenomen wordt dat de beleggingen in opkomende markten niet zijn afgedekt en de beleggingen in ontwikkelde niet-euro landen voor 50% zijn afgedekt. Dit betekent dat over € 250,1 miljoen van de beleggingen valutarisico wordt gelopen. Indien de valutakoersen met 5% zouden dalen, zouden de niet-euro beleggingen dalen met ongeveer € 12,5 miljoen. Dit heeft als gevolg dat de dekkinggraad daalt met 1,4% naar 112,0%. De vereiste dekkinggraad op basis van de feitelijke mix blijft nagenoeg gelijk.

Grondstoffenrisico

Het pensioenfonds heeft geen belegd vermogen in grondstoffen, er is dus geen sprake van een grondstoffenrisico. Een daling of stijging van de grondstoffen heeft geen effect op de aanwezige of vereiste dekkinggraad.

Kredietrisico

Een verhoging van de credit spread heeft invloed op de aanwezige dekkinggraad doordat de waarde van de vastrentende portefeuille afneemt. De gewogen credit spread over de gehele portefeuille bedraagt 33 basispunten ultimo 2013. Indien de credit spread verdubbelt van 33 basispunten naar 66 basispunten dan nemen de vastrentende waarden (60% feitelijke mix) ongeveer met 4,6% af. De aanwezige dekkinggraad daalt naar ongeveer 110,2% bij verdubbeling van de credit spread.

De vereiste dekkinggraad wijzigt ook indien de credit spread stijgt. Als de gewogen credit spread van de totale portefeuille verdubbelt naar 66 basispunten stijgt de vereiste dekkinggraad op basis van de strategische mix van 116,0% naar 116,1%. De vereiste dekkinggraad op basis van de feitelijke mix blijft op 116,7%.

In onderstaande tabel zijn bovengenoemde cijfers terug te vinden:

Scenario	Wijziging	Aanwezige dekkingsgraad	vereiste dekkingsgraad obv strategische mix	vereiste dekkingsgraad obv feitelijke mix
Oorspronkelijk scenario		113,4%	116,0%	116,7%
Rente risico	rente daalt 1%	105,1%	115,0%	114,6%
Zakelijke waarde risico	daling van de zakelijke waarde met 5%	111,4%	116,0%	116,4%
Valuta risico	daling van valutakoersen met 5%	112,0%	116,0%	116,7%
Grondstoffen risico	n.v.t.	113,4%	116,0%	116,7%
Krediet risico	Gewogen credit-spread totale portefeuille verdubbelt van 33 naar 66 basispunten	110,2%	116,1%	116,7%

Namens het bestuur,

Marcel Lasonder, voorzitter

René van Warmerdam, bestuurslid

Amstelveen, 13 juni 2014

Jaarrekening

4.1 Balans per 31 december (na resultaatverdeling) (x € 1.000)

Activa	2013	2012
A. Beleggingen voor risico pensioenfonds		
- Vastgoedbeleggingen	45.758	44.822
- Aandelen	381.509	330.934
- Vastrentende waarden	612.765	639.410
- Derivaten	3.996	4.119
<i>Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds</i>	<i>1.044.028</i>	<i>1.019.285</i>
B. Beleggingen voor risico deelnemers		
- Aandelen	31.897	28.008
- Vastrentende waarden	41.952	37.796
- Overige beleggingen	13.141	10.729
<i>Totaal beleggingen voor risico deelnemers</i>	<i>86.990</i>	<i>76.533</i>
<i>Totaal beleggingen</i>	<i>1.131.018</i>	<i>1.095.818</i>
C. Vorderingen en overlopende activa		
- Te vorderen dividend en dividendbelasting	74	8
- Premies werkgever	1.020	3.886
- Vordering rekening-courant herverzekeraar	163	580
- Overige vorderingen	245	505
<i>Totaal vorderingen en overlopende activa</i>	<i>1.502</i>	<i>4.979</i>
D. Overige activa		
<i>Liquide middelen</i>	<i>2.735</i>	<i>7.754</i>
<i>Totaal activa</i>	<i>1.135.255</i>	<i>1.108.551</i>
Passiva	2013	2012
E. Stichtingskapitaal en reserves		
- Overige reserves	123.963	77.639
<i>Totaal Stichtingskapitaal en reserves</i>	<i>123.963</i>	<i>77.639</i>
F. Technische voorzieningen		
- Voorziening pensioenverplichtingen	917.052	945.919
- Overige technische voorzieningen	4.612	5.041
<i>Totaal technische voorzieningen</i>	<i>921.664</i>	<i>950.960</i>
G. Voorzieningen pensioenverplichtingen risico deelnemers	86.990	76.533
H. Herverzekeringen	365	0
I. Overige schulden en overlopende passiva	2.273	3.419
<i>Totaal passiva</i>	<i>1.135.255</i>	<i>1.108.551</i>

4.2 Staat van baten en lasten (x € 1.000)

	2013	2012
Baten		
A. Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	18.304	24.433
B. Premiebijdragen risico deelnemers	6.827	5.051
C. Beleggingsresultaten risico pensioenfonds		
-Indirecte beleggingsopbrengsten	23.919	121.977
-Directe beleggingsopbrengsten	996	320
-Kosten van vermogensbeheer	- 1.183	- 1.078
<i>Totaal beleggingsresultaten risico pensioenfonds</i>	<i>23.732</i>	<i>121.219</i>
D. Beleggingsresultaten risico deelnemers	5.565	7.314
E. Overige baten	179	42
Totaal baten	54.607	158.059
Lasten		
F. Pensioenuitkeringen	-23.085	- 22.516
G. Pensioenuitvoeringskosten	- 1.271	- 1.172
H. Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds		
• Pensioenopbouw	- 17.428	- 21.882
• Indexering en overige toeslagen	- 5.775	- 2.673
• Rentetoevoeging	- 3.409	- 13.680
• Onttrekking voor pensioenuitkeringen en uitvoeringskosten	23.557	22.748
• Wijziging marktrente	29.898	-61.576
• Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	545	415
• Overgang op nieuwe sterftetafels	0	- 8.767
• Wijziging actuariële grondslagen	0	0
• Resultaat op actuariële grondslagen	-721	- 6
• Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	<u>2.629</u>	<u>- 2.296</u>
<i>Totaal mutatie voorziening voor risico pensioenfonds</i>	<i>29.296</i>	<i>- 87.717</i>
I. Mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	- 10.457	- 10.025
J. Baten en lasten herverzekerden	- 2.215	- 1.663
K. Saldo overdrachten van rechten	- 371	- 222
L. Overige lasten	<u>- 180</u>	<u>- 268</u>
Totaal lasten	- 8.283	- 123.583
Saldo van baten en lasten	46.324	34.476
Bestemming van het saldo van baten en lasten		
Overige reserves	46.324	34.476

4.3 Kasstroomoverzicht

(x €. 1.000); directe methode

	2013	2012
Kasstroomen uit operationele activiteiten		
Ontvangsten		
Uitkeringen herverzekering inclusief resultaatdeling	11	0
Uitgaven		
Pensioenuitkeringen	-22.912	- 22.415
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-1.271	-1.172
<i>Totaal kasstroom uit operationele activiteiten</i>	<i>-24.172</i>	<i>-23.576</i>
Kasstroomen uit financieringsactiviteiten		
Ontvangsten		
Bijdragen van werkgevers en werknemers	29.247	26.748
Directe beleggingsopbrengsten	997	320
Overgenomen pensioenverplichtingen	1.040	826
Uitgaven		
Kosten van vermogensbeheer	-1.182	- 1.078
Overgedragen pensioenverplichtingen	-1.411	- 1.049
Premies herverzekering	-1.793	- 1.664
<i>Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>	<i>26.898</i>	<i>24.243</i>
Kasstroomen uit investeringsactiviteiten		
Ontvangsten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	32.257	629.040
Uitgaven		
Aankopen en verstrekkingen van beleggingen	-40.482	- 629.118
<i>Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>	<i>-8.226</i>	<i>-77</i>
<i>Koers-, omrekening- en overige verschillen</i>	<i>481</i>	<i>- 421</i>
Mutatie in geldmiddelen	-5.019	169

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling in de jaarrekening

Presentatie/uitvoering

De jaarrekening is opgesteld conform de Richtlijn RJ 610 Pensioenfondsen en Titel 9 BW 2.

Balans

Voorzover niet anders vermeld, worden activa en passiva gewaardeerd tegen nominale waarde; eventueel verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Activa en passiva in vreemde valuta zijn omgerekend tegen de valutakoers per balansdatum. Valutatermijntransacties, die ultimo boekjaar nog niet zijn afgewikkeld, worden gewaardeerd op het verschil tussen contractkoers en de koers per balansdatum op de termijnmarkt voor termijncontracten met een looptijd die gelijk is aan de resterende looptijd van het termijncontract.

Aandelen/obligaties

De aandelen en obligaties worden gewaardeerd tegen marktwaarde. De aandelen en obligaties zijn beursgenoteerd, met uitzondering van de beleggingen in beleggingspools. De belangen in beleggingspools worden gewaardeerd tegen de indirecte actuele waarde, zijnde een afspiegeling van de koersen van de fondsen die in de betreffende beleggingspools zijn ondergebracht.

Onroerend goed fondsen

De beleggingen in onroerend goed beleggingsmaatschappijen worden beschouwd als indirecte beleggingen in onroerend goed en dienovereenkomstig in de balans gepresenteerd.

Deze beleggingen worden gewaardeerd tegen de slotkoersen van de laatste beursdag van het boekjaar. De koersen zijn aangeleverd door de vermogensbeheerder.

Derivaten

Dit betreft het saldo van de valutatermijncontracten die worden gewaardeerd tegen actuele waarde. De waardemutaties worden verantwoord onder de indirecte beleggingsopbrengsten.

Flexioen

De individuele flexioenrekeningen bij Robeco worden gewaardeerd tegen de slotkoersen van de onderliggende spaar- en beleggingsfondsen op de laatste beursdag in het boekjaar. De koersen zijn aangeleverd door Robeco.

Overige reserves

De algemene reserve betreft de reserve die niet voor een specifiek doel is bestemd.

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen is berekend als het totaal van de contante waarde van de op de balansdatum over de verstreken diensttijd opgebouwde

aanspraken van de (gewezen) deelnemers en de contante waarde van de ingegane pensioenen. De contante waarde is berekend op basis van de grondslagen en methoden uit de actuariële en bedrijfstechnische nota van het fonds.

De voorziening pensioenverplichtingen primo jaar is berekend op basis van de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel 2012-2062.

De belangrijkste grondslagen zijn de volgende:

- De voorziening is berekend op basis van de rentetermijnstructuur zoals maandelijks gepubliceerd door De Nederlandsche Bank (DNB). Ultimo 2013 bedroeg de van toepassing zijnde rente 2,69 % (ultimo 2012 2,43%). Ultimo 2013 is de gemiddelde rentetermijnstructuur UFR (Ultimate Forward Rate) van de laatste drie maanden gehanteerd.
- Sterftekansen: ontleend aan de prognosetafel 2012-2062 van het Actuarieel Genootschap, met toepassing van leeftijdsafhankelijke en fondsspecifieke correctiefactoren op de sterftekansen.
- Samenlevingsfrequentie: Er wordt uitgegaan van een leeftijdsafhankelijke samenlevingsfrequentie tot en met de leeftijd 65 jaar. Na 65 jaar neemt de samenlevingsfrequentie af met de sterftekansen van de partner.
- Wezenpensioen: ter financiering van het wezenpensioen is de voorziening voor partnerpensioen met 2% verhoogd voor niet-pensioengerechtigden.
- Kosten: ter dekking van toekomstige kosten is een opslag van 2% op de koopsommen en de voorziening pensioenverplichtingen gelegd. Daarnaast is jaarlijks voor kostendekking een opslag van 1% van de som van de pensioengrondslagen in de bijdragen van de aangesloten ondernemingen begrepen.
- De toeslagen op de pensioenaanspraken van actieve deelnemers zijn onvoorwaardelijk en worden gefinancierd vanuit de kostendekkende premie. De toeslagen op de pensioenaanspraken van gepensioneerde en gewezen deelnemers zijn voorwaardelijk en worden gefinancierd vanuit overrendement.

Uit hoofde van de aard van de financieringsovereenkomst bestaat geen achterstand in de financiering van de pensioenaanspraken over verstreken diensttijd.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

Dit betreft verplichtingen uit hoofde van de aanvullende oud Digital-regeling, de vanaf 1 januari 2009 geldende excedentregeling en de vanaf 1 januari 2010 geldende premiepensioenregeling.

Deze regelingen zijn voor rekening en risico van de deelnemers.

Wnw + AMT premies en overige voorzieningen

Onder deze post zijn opgenomen de vooruit ontvangen premies ten behoeve van de pensioendoorbouw van de medewerkers die in het kader van een vertrekregeling voor ouderen als omschreven in het Werk-naar-werk (WNW)- en Afscheid-met-toekomst-plan (AMT), sinds 1999 de aangesloten ondernemingen hebben verlaten. Daarnaast is ook een overige voorziening voor AOW compensatie opgenomen alsmede de voorziening voor zieken.

De voorziening voor zieken wordt bepaald op twee maal de jaarlijkse risicopremie voor de herverzekering van het arbeidsongeschiktheidsrisico.

Staat van baten en lasten

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtsreeks verantwoord in het resultaat.

Beleggingsresultaten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als indirecte beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de actuele waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de gerealiseerde herwaarderingen.

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Onder kosten van vermogensbeheer worden zowel de externe als de daaraan toegerekende interne kosten verstaan. Deze kosten zijn inclusief kosten balansbeheer en vergoeding bewaarbank.

Mutatie technische voorzieningen

De pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken die toegekend zijn in het boekjaar.

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur voor pensioenfondsen. De interesttoevoeging wordt tegen de rekenrente primo berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar.

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De onder dit hoofd opgenomen

afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode.

Jaarlijks valt een percentage van de uitkeringen vrij uit de technische voorzieningen ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten. Daarnaast wordt een percentage van de pensioenopbouw en de inkomende waardeoverdrachten toegevoegd aan de technische voorziening ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten.

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

De kosten uit hoofde van beheervergoeding alsmede transactiekosten gerelateerd aan beleggingen zijn in mindering gebracht op de directe en indirecte beleggingsopbrengsten.

4.5 Toelichting balans

Toelichting Activa

Ad A. Toelichting beleggingen voor risico pensioenfondsen

Onroerend goed fondsen

	2013	2012
<i>Stand per 1 januari</i>	44.822	34.611
Aankopen	0	0
Verkopen	0	0
Waarderingsverschillen	936	10.211
<i>Stand per 31 december</i>	45.758	44.822

Aandelen

	2013	2012
<i>Stand per 1 januari</i>	330.934	328.550
Aankopen	16.212	207.861
Verkopen	-19.123	- 250.841
Waarderingsverschillen	53.485	45.364
<i>Stand per 31 december</i>	381.509	330.934
<i>waarvan belangen in beleggingspools</i>	372.771	321.445

De relatief hoge aankopen en verkopen in 2012 zijn onder meer een gevolg van de beëindiging van het Europese aandelenmandaat bij State Street.

Vastrentende waarden

	2013	2012
<i>Stand per 1 januari</i>	639.410	542.267
Aankopen	13.843	417.694
Verkopen	0	- 396.128
Waarderingsverschillen	-40.489	75.576
<i>Stand per 31 december</i>	612.765	639.410
<i>waarvan belangen in beleggingspools</i>	612.765	639.410

Het grote bedrag bij aankopen en verkopen van vastrentende waarden in 2012 is een gevolg van de omzetting van de LDI-fondsen in een Qualified Investor Fund (QIF) in november 2012. Voorts is een deel van de Europese aandelenportefeuille in 2012 omgezet in vastrentende waarden in opkomende markten.

De duration van staatsobligaties bedraagt 16,9 en die van bedrijfsobligaties 13,3.

Er wordt niet belegd in premiebijdragende ondernemingen

Derivaten

	2013	2012
<i>Stand per 31 december</i>	3.996	4.119

Het pensioenfonds maakt gebruik van valutatermijntransacties e.d. ter afdekking van valutarisico's van de beleggingen in buitenlandse valuta.
Per 31 december 2013 bedraagt de boekwaarde van valutatermijncontracten ten behoeve van beleggingen 3.996.

Ultimo 2013 was de procentuele verdeling van de beleggingen over de verschillende valuta als volgt: Euro 58%, Amerikaanse Dollar 23%, Britse Pond 3%, Japanse Yen 3% en overige valuta 13%. Het valutarisico is voor 50% afgedekt, met uitzondering van de valuta's in opkomende markten.

Waardering beleggingen

Met ingang van 1 januari 2013 zijn nieuw richtlijnen van kracht geworden met betrekking tot de presentatie van de marktwaarde van de beleggingen. Voor de beleggingen die gewaardeerd worden tegen reële waarde dient te worden aangegeven of de boekwaarden zijn afgeleid van genoteerde marktprijzen, onafhankelijke taxaties, netto contante waarde berekeningen of dat een andere geschikte methode is gehanteerd.

Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld aan een effectenbeurs of betreffen liquide middelen. Hieronder vallen aandelen, obligaties, onderpanden en banktegoeden. Onafhankelijke taxaties worden toegepast voor de waardering van onroerend goed in bezit van een pensioenfonds. De netto contante waarde wordt bepaald door de te ontvangen kasstromen contant te maken op basis van de geldende marktrente.

Bij andere methode is de marktwaardebepaling niet gebaseerd op marktdata maar op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

In onderstaande tabel is de indeling vermeld naar de situatie per 31 december 2013.

2013	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	NCW Berekening	Andere methode	Totaal
Vastgoed	45.758	-	-	-	45.758
Aandelen	381.509	-	-	-	381.509
Vastrentende waarden	568.192	-	44.573	-	612.765
Derivaten	-	-	-	3.996	3.996
Overige beleggingen	-	-	-	-	-
Totaal	995.459	-	44.573	3.996	1.044.028

Ad B. Toelichting beleggingen voor risico deelnemers

Betreft beleggingen via Flexioenrekeningen bij Robeco

	2013	2012
<i>Stand per 1 januari</i>	76.533	66.508
Aankopen	7.616	5.802
Verkopen	-2.723	- 3.091
Waarderingsverschillen	5.565	7.314
<i>Stand per 31 december</i>	86.990	76.533

Ad C. Toelichting Premies

	2013	2012
Premies werkgever	1.020	3.886

In 2013 betreft dit de rekening-courant vordering op basis van de premieafrekening 2013.
 In 2012 betreft dit een vordering op de werkgever uit hoofde van de indexatie van de aanspraken van de actieve deelnemers per 1 januari 2013

Ad C. Toelichting Overige vorderingen

	2013	2012
Vordering op herverzekeraar	180	355
Overige	65	150
<i>Totaal</i>	<i>245</i>	<i>505</i>

*Ad D. Toelichting Overige activa**Liquide middelen*

	2013	2012
Rekening courant Royal Bank of Scotland (RBS)	713	2.549
Roparco zakelijke bankrekening	0	92
ABN AMRO Ondernemersdeposito	2.000	5.104
Liquide middelen bij vermogensbeheerders	22	9
<i>Totaal</i>	<i>2.735</i>	<i>7.754</i>

De liquide middelen bij de vermogensbeheerders zijn niet ter vrije beschikking van het fonds.

*Toelichting passiva**Ad E. Toelichting stichtingskapitaal en reserves**Overige reserves*

	2013	2012
<i>Stand per 1 januari</i>	<i>77.639</i>	<i>43.163</i>
Resultaatbestemming	46.324	34.476
<i>Stand per 31 december</i>	<i>123.963</i>	<i>77.639</i>

Het vereist eigen vermogen is 153.965 (zie ook meerjarenoverzicht op pagina 4 en 5).

Ad F. Toelichting technische voorzieningen

	2013	2012
Voorziening pensioenverplichtingen	917.052	945.919
Overige technische voorzieningen:		
Voorziening WNW en AMT	2.290	2.514
Voorziening AOW compensatie	130	160
Voorziening zieke werknemers	2.192	2.367
Totaal	921.664	950.960

De gemiddelde duration van de voorziening pensioenverplichtingen is 16,43 (2012: 17,15). De duration geeft aan in welke mate de voorzieningen gevoelig zijn voor wijziging van de rentetermijnstructuur. Hoe hoger de duration, des te gevoeliger de voorzieningen zijn voor renteveranderingen. Ultimo 2013 is de aanwezige voorziening voor WNW ongeveer € 2,0 miljoen hoger dan de actuariel benodigde voorziening. Een eventueel overschot of tekort wordt met de aangesloten ondernemingen verrekend.

De voorziening voor zieke werknemers betreft een voorziening voor de toekomstige schadelast voor het fonds voor deelnemers die op 31 december 2013 ziek zijn. Onder de activa is een vordering opgenomen op de herverzekeraar omdat de arbeidsongeschiktheidsrisico's volledig zijn herverzekerd. Voorts zijn in de voorziening pensioenverplichtingen vanaf boekjaar 2009 de ontvangen risicopremies voor de arbeidsongeschiktheidsverzekering in de excedentregeling opgenomen. De gedragslijn is om de voorziening pensioenverplichtingen te verhogen met tweemaal de risicopremie voor de arbeidsongeschiktheidsverzekering in de excedentregeling. De overige technische voorzieningen zijn overwegend langlopend.

Het mutatieoverzicht voor de voorziening pensioenverplichtingen is als volgt:

	2013	2012
Stand technische voorzieningen 1 januari	950.960	863.243
Pensioenopbouw	17.428	21.882
Indexering en overige toeslagen	5.775	2.673
Intresttoevoeging	3.409	13.680
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-23.557	- 22.748
Wijziging marktrente	-29.898	61.576
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-545	- 415
Overgang op nieuwe sterftetafels	0	8.767
Wijziging actuariële grondslagen	0	0
Resultaat op kanssystemen	721	6
Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	-2.629	2.296
Totaal	921.664	950.960

De voorziening kan als volgt worden uitgesplitst:

	2013	2012
Actieven en arbeidsongeschikten	247.554	288.928
Gewezen deelnemers	288.536	284.376
Pensioengerechtigden	365.353	356.689
Overige 1)	20.221	20.967
Totaal	921.664	950.960

1) De overige voorziening bestaat uit een voorziening voor toekomstige kosten en een voorziening voor zieken, conform de actuariële rapportage

Ad G. Toelichting voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

Dit betreft het totaal van de flexioenrekeningen bij Robeco
Het verloop van deze voorziening kan als volgt worden uitgesplitst:

	2013	2012
Flexioenrekeningen bij Robeco ultimo vorig boekjaar	76.533	66.508
Spaarbijdragen	6.857	5.051
Overgenomen pensioenverplichtingen	692	750
Overgedragen pensioenverplichtingen	-657	- 188
Opheffing in verband met pensionering en overlijden	-2.000	- 2.825
Beleggingsopbrengsten	5.565	7.314
Overige mutaties	0	- 76
Flexioenrekeningen ultimo boekjaar	86.990	76.533

Ad H. Toelichting herverzekeringen

Dit betreft de rekening-courant schuld aan de risicoherverzekeraar

	2013	2012
Rekening-courant schuld aan Elips Life	365	0

Ad I. Toelichting overige schulden en overlopende passiva

	2013	2012
Rekening-courant werkgever	0	1.801
Beheerloon	827	369
Accountants-, actuaris- en administratiekosten	129	279
Niet uitgekeerde pensioenen	1.098	922
Overige	219	48
Totaal	2.273	3.419

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Het pensioenfonds heeft een overeenkomst voor de uitvoering van de pensioenadministratie afgesloten met Aon Hewitt in Amsterdam. De looptijd van de overeenkomst is van 1 januari 2009 tot en met 31 december 2013. De jaarlijkse kosten voor administratie en bestuursondersteuning in dit contract zijn begroot op € 588.272,-- (excl. btw, niveau 2013). Een Service Level Agreement maakt onderdeel uit van deze overeenkomst. In verband met de fusie met het EDS Pensioenfonds per 1 juli 2014 is het administratiecontract na onderling overleg met één jaar verlengd.

Verbonden partijen

De aangesloten ondernemingen en de bestuursleden van het pensioenfonds zijn aan te merken als verbonden partijen. Er zijn geen transacties geweest met verbonden partijen.

4.6 Toelichting staat van baten en lasten

Toelichting Baten

Ad A. Premiebijdragen van werkgevers en werknemers

De verdeling van de bijdragen kan als volgt worden weergegeven.

			Totaal 2013	Totaal 2012
	werkgevers	werknemers		
Basisregeling	14.848	3.012	17.860	24.083
Risicopremies excedent	232	0	232	217
Extra inkoop rechten	212	0	212	133
<i>Totaal</i>	<i>15.292</i>	<i>3.012</i>	<i>18.304</i>	<i>24.433</i>

De kostendekkende premie in 2013 bedroeg € 29,9 miljoen . De gedempte premie bedroeg € 25,1 miljoen. De minimaal te ontvangen premie bedroeg € 25,1 miljoen (inclusief premies risico deelnemers). Dit is gelijk aan de feitelijke premie.

In de werkgeverspremie voor de basisregeling is een bate opgenomen ad € 0,7 miljoen in verband met de indexatie van de pensioenaanspraken van actieve deelnemers per 1 januari 2014. Voorts is in de kostendekkende premie een bedrag van € 0,9 miljoen opgenomen voor inkoop van VPL-rechten.

Ad B. Premiebijdragen risico deelnemers

De verdeling van de bijdragen kan als volgt worden weergegeven.

			Totaal 2013	Totaal 2012
	werkgevers	werknemers		
Excedentregeling	2.128	1.304	3.432	2.525
Premiepensioenregeling	2.105	1.290	3.395	2.526
<i>Totaal</i>	<i>4.233</i>	<i>2.594</i>	<i>6.827</i>	<i>5.051</i>

Ad C. Beleggingsresultaten risico pensioenfondsen

De beleggingsopbrengsten betreffen.

			Totaal 2013	Totaal 2012
	Direct	Indirect		
Aandelen	2	53.486	53.488	45.402
Obligaties	0	-40.489	-40.489	75.575
Onroerend goed fondsen	0	936	936	10.211
Overig 1)	994	9.986	10.980	- 8.891
<i>Subtotaal</i>	<i>996</i>	<i>23.919</i>	<i>24.915</i>	<i>122.297</i>
Kosten van vermogensbeheer			-1.183	- 1.078
<i>Totaal</i>			<i>23.732</i>	<i>121.219</i>

1) Dit betreft onder meer de ontvangen rente op de liquide middelen en de resultaten met betrekking tot afdekking van het valutarisico.

Ad D. Beleggingsresultaten risico deelnemers

Dit betreft het ongerealiseerde resultaat op de flexioenrekeningen bij Robeco

	2013	2012
Indirecte ongerealiseerde opbrengsten	5.565	7.314

Ad E. Overige baten

	2013	2012
Correcties voorgaande jaren	179	42

Toelichting Lasten

Ad F. Pensioenuitkeringen

	2013	2012
Ouderdomspensioen	20.584	20.106
Nabestaandenpensioen	2.019	1.868
Wezenpensioen	149	159
Arbeidsongeschiktheidspensioen	333	383
<i>Totaal pensioenuitkeringen</i>	<i>23.085</i>	<i>22.516</i>

Ad G. Pensioenuitvoeringskosten

Deze kunnen als volgt worden gespecificeerd.

	2013	2012
Administratiekosten en bestuursondersteuning	688	666
Adviseurskosten	320	277
Accountantskosten	48	46
Actuariële certificering	31	30
Communicatie met deelnemers	55	57
ALM-studie, BTW-advisering	24	8
Opleidingskosten	11	9
Overige kosten	94	79
<i>Totaal</i>	<i>1.271</i>	<i>1.172</i>

Personeelskosten

Het pensioenfonds had per 31 december 2013 geen medewerkers in dienst.

Ad H. Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De verschillende componenten van deze mutatie zijn al vermeld in de rekening van baten en lasten.

Ad I. Mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

Deze mutatie betreft de mutatie van het saldo van de flexioenrekeningen bij Robeco.

Ad J. Baten en lasten herverzekeren

Dit betreft de netto premies voor de herverzekering van risico's van overlijden en arbeidsongeschiktheid van de deelnemers na aftrek van de uitkeringen en resultatendeling.

	2013	2012
Premies boekjaar	-1.793	-1.663
Correctie resultatendeling voorgaande jaren	-433	0
Correctie uitkeringen voorgaande jaren	11	0
<i>Totaal</i>	<i>-2.215</i>	<i>-1.663</i>

Ad K. Saldo overdrachten van rechten

Het saldo is als volgt ontstaan.

	2013	2012
Overgenomen pensioenverplichtingen	1.040	826
Overgedragen pensioenverplichtingen	- 1.411	- 1.048
<i>Totaal</i>	<i>- 371</i>	<i>- 222</i>

Ad L. Overige lasten

Dit betreft.

	2013	2012
Afname van de vordering op de herverzekeraar in verband met de voorziening voor zieken	- 180	- 268

4.7 Gebeurtenissen na balansdatum

Hierna worden enkele belangrijke ontwikkelingen vermeld die zich na afloop van het verslagjaar hebben voorgedaan.

Evaluatie herstelplan

Begin februari 2014 heeft het fonds de formele evaluatie van het herstelplan per 31 december 2013 ingediend bij DNB. Uit deze evaluatie blijkt dat het fonds op dat moment voor liep op het herstelplan. Er werd ultimo 2013 volgens het herstelplan een dekkingsgraad verwacht van 109,0% terwijl de inschatting van de dekkingsgraad op dat moment 113,5% bedroeg. De dekkingsgraad ultimo 2013 kwam op basis van de definitieve cijfers uit op 113,4%.

Voorgenomen fusie met het EDS Pensioenfonds (EPF)

In de eerste maanden van 2014 is door de besturen van beide pensioenfondsenvoortvarend gewerkt aan de voorbereiding van de fusie.

Naast de Integratiecommissie die de algemene aspecten met betrekking tot de fusie voorbereidt, zijn er vier werkgroepen gevormd met bestuursleden van beide fondsen. De werkgroepen houden zich bezig met de voorbereiding van de fusie en het toekomstige beleid op het gebied van respectievelijk vermogensbeheer, governance, actuariële zaken en communicatie.

Het projectmanagement van de integratiecommissie wordt verzorgd door PWC.

Een van de afspraken met betrekking tot de fusie is dat de dekkingsgraad van beide fondsen op het moment van de fusie ongeveer gelijk moet zijn. Dit was ook een van de voorwaarden van DNB om te kunnen instemmen met de fusie.

De dekkingsgraad van het HP Pensioenfonds (HPPF) is ultimo 2013 iets hoger dan de dekkingsgraad van het EDS Pensioenfonds (EPF). Om de dekkingsgraad van beide fondsen gelijk te trekken is de volgende afspraak gemaakt:

- Hewlett-Packard stort een extra bijdrage aan EPF om de dekkingsgraad te verhogen en
- het HP Pensioenfonds verleent met terugwerkende kracht tot 1 januari 2014 een eenmalige extra indexatie op alle pensioenaanspraken.

Het formele besluit hiertoe zal pas worden genomen als het jaarverslag 2013 definitief is vastgesteld.

Op 11 april 2014 hebben de bestuursleden van beide fondsen alle formele fusiestukken ondertekend en zijn deze stukken aangeboden aan de notaris voor de formele voorbereiding van de fusie.

Het voornemen is dat de fusieakte op 30 juni 2014 bij de notaris wordt gepasseerd waarna de fusie per 1 juli 2014 zal plaatsvinden.

Wet versterking bestuur pensioenfonds

Op 7 augustus 2013 is de Wet versterking bestuur pensioenfonds in werking getreden. Deze wet herziethet regels voor de governance en medezeggenschap voor pensioenfonds en is verwerkt in de Pensioenwet. Alle pensioenfonds dienen uiterlijk per 1 juli 2014 de wet te hebben geïmplementeerd.

Het belangrijkste gevolg voor het pensioenfonds was dat het bestuur een nieuw

bestuursmodel moest kiezen voor de inrichting van bestuur, intern toezicht en medezeggenschap. Voorts zal vóór 1 juli 2014 een aantal aanpassingen moeten plaatsvinden in de diverse formele documenten van het fonds.

Het bestuur heeft besloten voor handhaving van het paritaire bestuursmodel waarbij de medezeggenschap en verantwoording plaatsvindt via een verantwoordingsorgaan en het intern toezicht via een visitatiecommissie. Er zal in het nieuwe model geen deelnemersraad meer zijn. De medezeggenschapstaken van de deelnemersraad worden voor een deel overgeheveld naar het verantwoordingsorgaan.

De voorbereiding van de implementatie van deze keuze heeft plaatsgevonden in de fusiewerkgroep governance omdat zowel de fusie als de invoering van het nieuwe bestuursmodel plaatsvinden per 1 juli 2014.

Code Pensioenfondsen

Op 6 september 2013 hebben de Stichting van de Arbeid en de Pensioenfederatie de Code Pensioenfondsen vastgesteld.

In deze code worden normen geformuleerd voor 'goed pensioenfondsbestuur'.

De code is een middel om het functioneren van pensioenfondsen verder te verbeteren en dit inzichtelijker te maken. Ook moet de code zorgen voor meer vertrouwen van de belanghebbenden in het bijzonder en van de maatschappij in het algemeen. Deskundigheid, betrokkenheid en een goede samenwerking tussen de verschillende organen van het fonds vormen de basis voor goed bestuur.

De code treedt op 1 januari 2014 in werking en zal per 1 juli 2014 ook wettelijk verankerd zijn. Op grond van het zogenaamde 'pas toe of leg uit principe' zal ieder pensioenfonds in het jaarverslag over de naleving moeten rapporteren.

Ook de nieuwe normen van de Code Pensioenfondsen zijn door de fusiewerkgroep governance meegenomen bij de inrichting van het bestuursmodel en de opstelling van de formele documenten voor het gefuseerde fonds per 1 juli 2014.

Namens het bestuur,

Marcel Lasonder, voorzitter

René van Warmerdam, bestuurslid

Amstelveen, 13 juni 2014

5. Overige gegevens

5.1 Vaststelling

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Hewlett-Packard Nederland heeft de jaarrekening 2013 vastgesteld op 13 juni 2014.

5.2 Resultaatbestemming

Voorgesteld wordt om het saldo van baten en lasten ten gunste van de overige reserves te brengen. Dit voorstel is reeds in de jaarrekening verwerkt.

5.3 Uitvoeringsovereenkomst met de werkgevers

De kostendekkende premie vormt de basis voor de door de aangesloten ondernemingen verschuldigde bijdragen. Deze kostendekkende premie bestaat uit de volgende onderdelen:

1. de lasten van inkoop van de door de deelnemers in het boekjaar verworven aanspraken, inclusief de inkoop uit de zogenaamde VPL-regeling;
2. de lasten van de toeslagen op de opgebouwde aanspraken van de deelnemers op 1 januari van het boekjaar;
3. de lasten verbonden aan mutaties in het deelnemersbestand door mutaties, zoals toe- en uittreding, wijziging parttimegraad, correcties;
4. de risicopremies voor partner-, wezen- en arbeidsongeschiktheidspensioenen;
5. vermeerderd met de ultimo het voorafgaande jaar vereiste solvabiliteitsopslag voor het in stand houden van het vereiste eigen vermogen;
6. de bijdragen aan de beschikbare premieregelingen volgens de geldende pensioenpremiestaffels;
7. vermeerderd met een opslag van 1% van de pensioengrondslag ter dekking van de uitvoeringskosten;

De door de aangesloten ondernemingen verschuldigde bijdragen zijn gelijk aan de kostendekkende premie.

De financiële positie van het pensioenfonds kan voor het bestuur aanleiding zijn om de verschuldigde bijdrage aan te passen.

De geldende methodiek om de premie van de aangesloten ondernemingen vast te stellen, is vastgelegd in de Abtn van het fonds.

5.4 Oordeel Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan handelt onafhankelijk. Het oordeel van het Verantwoordingsorgaan met de reactie daarop van het Bestuur wordt altijd gelijktijdig met het jaarverslag gepubliceerd. Verantwoording dient te worden afgelegd over het beleid en de wijze waarop het is gevoerd en over de naleving van de "Principes voor goed Pensioenfondsbestuur". Bij de verantwoording door het Pensioenfondsbestuur toetst het Verantwoordingsorgaan of het door het Bestuur uitgevoerde beleid en de beleidskeuzes voor de toekomst dusdanig zijn uitgevoerd dat met de belangen van de verschillende partijen verstandig is omgegaan en met die belangen ook op een evenwichtige wijze rekening is gehouden.

Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit gelijk verdeelde vertegenwoordigingen van actieve deelnemers, pensioengerechtigden en vertegenwoordigers van de werkgever. Dit is het zevende jaar na de instelling in 2008 waarin het Verantwoordingsorgaan van het Hewlett-Packard pensioenfonds haar oordeel geeft. Dit is tevens het laatste jaar van beoordeling van het huidige Verantwoordingsorgaan van het HP Pensioenfonds. In het kader van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen zal de beoordeling over 2014 vanuit het nieuw gekozen, paritaire bestuursmodel met een nieuw Verantwoordingsorgaan plaatsvinden vanuit een nieuw statutair en reglementair kader.

Oordeel Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan heeft 2 bijeenkomsten gehad met het Bestuur. Gebruikmakend van de beschikbare informatie, waaronder het conceptjaarverslag, de notulen van de Bestuursvergaderingen en de bijeenkomsten met het Bestuur, komt het Verantwoordingsorgaan tot het hieronder weergegeven oordeel. Het oordeel van het Verantwoordingsorgaan is onder voorbehoud van wijzigingen in concepten en onder voorbehoud van een door de accountant af te geven "verklaring".

Bevindingen

1. Naast een oordeel over het handelen van het Bestuur heeft het Verantwoordingsorgaan ook het recht advies uit te brengen; dit laatste is gedaan over de volgende onderwerpen:
 - o Communicatieplan en beleid;
 - o Vergoedingsregeling;
 - o Vorm, inrichting en samenstelling van het interne toezicht.
2. Het pensioenfondsbestuur is op prudente wijze omgegaan met het beleggingsportfolio en heeft zich besluitvaardig getoond in de afweging tussen hogere rendementen via actieve beleggingen en een keuze voor risicobeperking en continuïteit en zo veel mogelijk voorspelbaarheid in rendement. Het totaalrendement kwam uit op 1,1% op de totale beleggingsportefeuille en was daarmee iets hoger dan de gehanteerde benchmark van 1%. Door de stijging van de marktrente was het rendement op vastrentende waarden negatief en 1% lager dan de benchmark. Het fonds bevindt zich nog in een situatie van reservetekort, maar ook in 2013 is er sprake van een gestage verbetering ten opzichte van het voorgaande jaar.
3. Er is inzicht gegeven over het beleid en het besluitvormingsproces in algemene zin. Conform de statuten is een nieuw lid benoemd.

4. De ter advisering voorgenomen besluiten en de motivering van de uiteindelijke besluiten zijn op een verantwoorde wijze het niet altijd tijdige wijze door het Bestuur of haar adviseurs toegelicht.
5. Het Bestuur heeft het Verantwoordingsorgaan in oktober ingelicht over een verandering in de bestuurssamenstelling.
6. Het Verantwoordingsorgaan constateert dat de Quinto-P onderzoeken naar de kwaliteit van de pensioenfondsadministratie nog niet hebben plaatsgevonden. Het Verantwoordingsorgaan gaat er vanuit dat dit onderzoek voorafgaand aan de fusie zal plaatsvinden op de eigen administratie en die van de voorgenomen fusiepartner, het EDS pensioenfonds.
7. In het kader van de voorgenomen fusie is het contract met Aon Hewitt met 1 jaar verlengd. Na die periode zal het bestuur meerdere offertes vragen voor het voeren van de pensioenadministratie.
8. Het Bestuur heeft in december het Verantwoordingsorgaan ingelicht over de voorgenomen fusie met het EDS Pensioenfonds (EPF).
9. Het Bestuur heeft inzage gegeven in de doelstellingen en de status van de doelstellingen van het Pensioenfonds in 2013. Conform het verzoek van het Verantwoordingsorgaan zijn de doelstellingen concreet en meetbaar gemaakt. Uit het overzicht blijkt ook een verdere verfijning in het volgen van de status van die doelstellingen, hetgeen een verbetering is ten opzichte van 2012. Op verzoek van het Verantwoordingsorgaan is inzage gegeven in het deskundigheidsplan en bijbehorende matrix per januari 2014.

Oordeel over het handelen van het Bestuur

1. Deskundigheid: bij de deskundigheid van de Bestuursleden worden de beleidsregels van 1 januari van DNB volledig gevolgd.
2. Door de tijdsdruk die door de werkgever werd opgelegd ten aanzien van de besluitvorming om te komen tot een fusie en het aangaan van een nieuwe uitvoeringsovereenkomst, is er laat en beperkte informatie verstrekt aan alle belanghebbenden omtrent de gevolgen van de voorgenomen fusie. Het Pensioenmagazine van begin 2014 heeft veel van de vragen beantwoord waarbij de informatie voor gewezen deelnemers en gepensioneerden beperkt bleef.
3. Communicatie: de behandeling van het ongevraagde advies van 2012 van de deelnemersraad over de indexatie van de gewezen deelnemers en de gepensioneerden is te lang onbesproken gebleven en was te veel gericht op het besluitvormingsproces in plaats van op de inhoud.
4. Het ingezette communicatiebeleid zorgt er voor dat deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden zijn ingelicht op een begrijpelijke wijze over de pensioenresultaten en andere relevante veranderingen.
5. De inzichtelijkheid en transparantie in de uitvoeringskosten zijn vergroot. De uitvoeringskosten geven nu een beeld van de totale kosten per deelnemer: het Bestuur heeft kennis genomen van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie met betrekking tot communicatie over de uitvoeringskosten en heeft deze aanbevelingen zoveel mogelijk overgenomen.

Aanbevelingen

1. Duidelijke en tijdige communicatie naar alle deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden dient een speerpunt te zijn van het Bestuur. Dit zeker ook gelet op het feit dat het HP Pensioenfonds de beoogde uitvoerder is van alle pensioenregelingen binnen HP.
 2. Regelmatig informeren van het VO en het tijdig beschikbaar stellen van verslaglegging na elke vergadering versus 1x per jaar.
 3. De continuïteit in de beschikbaarheid van voldoende deskundigheid bij wisselingen in het Bestuur verdient ook beleidsmatige aandacht. Het Bestuur dient proactief zorg te dragen voor successieplanning ten aanzien van Bestuursleden.
 4. Actief gebruik te maken van de aanwezige kennis door overleg tussen VO en bestuur om een goed fundament te leggen voor het overdragen van die kennis en inzichten in het kader van de voorgenomen fusie en het nieuwe wettelijke toezichtskader.
 5. De lange termijn effecten van het sluiten van de pensioenregeling moeten verder worden verduidelijkt.
 6. Voor de fusie dient het beleggingsbeleid tussen de fusiepartijen te zijn afgestemd.
 7. Duidelijkheid na de voorgenomen fusie over de strategie en het beleid voor indexerings- en indexatiebeleid voor gepensioneerden en gewezen deelnemers.
 8. Voor zover het Verantwoordingsorgaan heeft kunnen beoordelen heeft het Bestuur van het pensioenfonds gedurende 2013 gehandeld conform de "De principes voor goed Pensioenfonds Bestuur".
- Het Verantwoordingsorgaan oordeelt positief over het jaar 2013.

Amstelveen, 13 juni 2014

Voorzitter,

Secretaris,

H. Daniels

C.J.M. Bosch

Reactie van het bestuur op het oordeel van het verantwoordingsorgaan

Het bestuur heeft met belangstelling kennis genomen van het oordeel van het verantwoordingsorgaan over 2013 en onderschrijft de diverse aanbevelingen. De komende periode zal het bestuur, mede in het kader van de aanstaande fusie met het EDS Pensioenfonds, vooral aandacht geven aan een goede communicatie met alle deelnemers, waarborging van de deskundigheid van leden van het bestuur en het verantwoordingsorgaan en goede vastlegging van en communicatie over het nieuwe beleggings- en indexatiebeleid.

Het bestuur bedankt het verantwoordingsorgaan voor de goede samenwerking, het positieve oordeel over 2013 en voor de bijdrage die de leden van het verantwoordingsorgaan de afgelopen periode hebben geleverd aan de totstandkoming van de fusie.

5.5 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Hewlett-Packard Nederland te Amstelveen is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2013.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiele juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekening heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld; en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar niet lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een reservetekort.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132.

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Hewlett-Packard Nederland is naar mijn mening niet voldoende, vanwege het reservetekort.

Purmerend, 13 juni 2014

drs. B.A. Weijers AAG

verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

5.6 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het Bestuur van Stichting Pensioenfonds Hewlett-Packard Nederland

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2013 van Stichting Pensioenfonds Hewlett-Packard Nederland te Amstelveen gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013, de staat van baten en lasten over 2013 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van het pensioenfonds is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet ten doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van het pensioenfonds gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Hewlett-Packard Nederland per 31 december 2013 en van het resultaat over 2013 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge Artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Den Haag, 13 juni 2014

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. M.C. Spierings RA